ХУШ КЕЛИБСИЗ, СУРИЯЛИК АЗИЗ МЕҲМОНЛАР!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 15 апрель 1974 йил, душанба ◆ № 89 (15.869). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ВОЛГОГРАДДА САМИМИЙ КУТИБ ОЛИШ

ВОЛГОГРАД. 13 апрель. (ТАСС). Бугун Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикаси Президенти Ҳафиз Асад бошчилик қилаётган Сурия партия-ҳукумат делегацияси бу ерга келди.

Сурия Президенти билан бирга унга ҳамроҳлик қилаётган совет расмий кишилари ҳам келишди.

Сурия Араб Республикаси, СССР ва РСФСР давлат байроқлари билан безатилган аэродромда юқори мартабали меҳмонни КПСС Волгоград область комитетининг биринчи секретари Л. С. Куличенко, меҳнаткашлар депутатлари область Совети ижроия комитетининг раиси Ю. И. Ломакин, шаҳар ижроия комитетининг раиси И. М. Королев ва бошқа расмий кишилар кутиб олишди.

Аэропортдан резиденцияга борадиган бутун йўл мобайнида шаҳар аҳолиси юқори мартабали меҳмонни самимий табриклади.

АНИҚ РЕЖАЛАР, КАТТА ВАЗИФАЛАР

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Олмаотадаги тантанали мажлисда сўзлаган нутқи социалистик қишлоқ хўжалигимизни интенсивлаш, химиялаш, концентрациялаш, механизациялаш ва кооперациялашнинг жанговар программасидир. Бу нутқда партия XXIII ва XXIV съездлари, КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми қарорларининг ғоялари ўз ифодасини топган.

Ер — моддий бойликлар яратишнинг бош омили. Суғориладиган ерларни кенгайтиришимиз, унумдорлигини оширишимиз керак. Бу билан пахта, дон, шоли, маккажўхори, беда ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтиришга мустаҳкам замин яратамиз. Республика партия ва ҳукуматининг ғамхўрлиги туфайли Мирзачўл, Қарши, Жиззах, Шеробод, Марказий Фарғонанинг қўриқ ва партов ерлари ўзлаштирилмоқда. Республика бўйича 1973 йилда 92 минг гектар қўриқ ва партов ер ўзлаштирилиб, қишлоқ хўжалик оборотига киритилди, бу йил 120 минг гектар, келаси йили 150 минг гектар янги ер ўзлаштирилади. **Ҳар бир колхоз, совхоз, районда янги ерлар ўзлаштириш, суғориладиган ерларни кенгайтириш, тупроқ унумдорлигини ошириш борасида қизғин иш олиб борилиши керак.**

Бу йил республикада пахта майдони 42 минг гектар кенгайтирилиб, 1725 минг гектарга етказилди. Маккажўхори майдони 207 минг гектарни ташкил этди ёки 80 минг гектар кенгайтирилди. 80 минг гектар ерда шоли етиштирилади, бу ўтган йилдагидан 10 минг гектар кўп. Эндиги вазифа интенсивлашни кучайтириб, ҳосилдорликни кескин оширишдан иборат. Бунинг учун ишчи кучи, техника воситалари, ўғит ва сув етарли.

Қишлоқ хўжалик экинлари, айниқса чигитни барвақт экиш, бир текисда ундириб олиш, гектарларнинг тўла бўлишини таъминлаш мўл ҳосил гаровидир. Андижон ва Жиззах областлари чигит экишни тугаллаб, парваришни бошлаб юборди. Бошқа областларда ҳам чигит экишни уч-тўрт кун ичида тўла тугаллаш шу куннинг бош вазифасидир. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида бу муҳим иш айниқса жадаллаштирилиши лозим.

Республикамизда белгиловчи йилда 2 миллион тонна дон тайёрлаш, шундан 800 минг тоннасини давлатга сотишдек шарафли вазифа зиммамизда турибди. Қашқадарёдаги Карл Маркс номли, Жиззахдаги «Ғаллаорол» совхозларидан намуна олиб, ғаллазорларни суғориш, бегона ўтларни йўқотиш керак. Ўрим комбайнларини тайёрлаб қўйиш лозим.

Шоли экишни тезкорлик билан тугаллаш, бир миллион тонна маккажўхори дони етиштиришга мустаҳкам замин яратиш кечиктириб бўлмайдиган вазифадир. Йилнинг тўнғич ҳосили — пилла етиштиришни бутун чоралар билан кучайтирмоғимиз керак. Шу мақсадда янги типдаги қуртхоналар қурилиши, пилла қуртини хлорелла билан боқиш, баргни тежаб сарфлашга жиддий эътибор қилиниши даркор.

Наманган районидаги Тельман номли колхоз сабзавоткорлари гектаридан камида 300 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Уларнинг тажрибасидан ибрат олиш, сабзавотчиликни янада ихтисослаштириш кун тартибидаги асосий масалалардан биридир.

Ўртоқ Л. И. Брежнев чорвачиликни кескин ривожлантириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш вазифасини қўйди. **Республикамиз аҳолисини ўзимизда етиштирилаётган чорва маҳсулотлари билан тўла таъминлаш ҳақида ғамхўрлик қилиш — партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органларининг муқаддас бурчидир. Бунинг учун чорвачиликни пахтачилик даражасига кўтариш талаб этилади.**

Шу йилнинг биринчи кварталида республика бўйича давлатга ўтган йилнинг биринчи кварталига нисбатан 5140 тонна кўп гўшт, 8121 тоннадан зиёд сут сотилди. Сирдарё областида ҳар бош қорамолнинг тирик вазни 441, Андижон областида 405 килограммга етказиб гўштга топширилмоқда, Фарғона области ҳам яхши кўрсаткичга эришди, Тошкент областида сут тайёрлаш кўпайтирилди. Наманган областида тухум тайёрлаш яхши бормоқда.

Қашқадарё, Сурхондарё ва Жиззах областларининг илғор хўжаликлари сигирлардан кўплаб бузоқ олмоқдалар. Республикада чўчқачилик тез ривожлантириляпти. Қорақалпоғистон АССРда чўчқа гўшти тайёрлаш анча оширилди.

Ўзбек қўйчивонлари шу кунгача ҳар 100 бош совлиқдан 130 тадан қўзи олиб, катта муваффақиятга эришдилар. Донг таратган қўйчивонларимиздан Тўйли Нуриев, Фаттоҳ Ҳаққулов, Файзихон Қўнусов, Раззоқ Жонгиров, Бекназар Давлатов, Омон Эгамов, Ҳаким Тошев ва бошқа юзлаб қўйчивонлар отарларида ҳар 100 бош совлиқдан 250-260 тадан қўзи олинди. Ҳисори қўйлардан қўзи олиш кўпайтирилди. **Вазифа—ўстиришга ҳар қачонгидан кўпроқ қўзи қолдириш, урғочи қўзиларни тўла сақлаб қолиш, айни кезда қоракўл тери тайёрлаш планини бажаришдан иборат. Яқин йилларда республикамизда қўйлар сонини 10 миллион бошга етказишимиз керак.**

Республикамизда ишидан ибрат олса арзийдиган сигир соғувчилар кўп. СССР Олий Совети депутати Муҳтарама Ғаффорова, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мария Котова, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Мунаввар Исоқова, Муҳтарам Исаева, Давлат Ашурова, Фарида Аъзамова каби юзлаб сигир соғувчиларимиз ҳар бош сигирдан 4500-6000 литрдан сут соғиб олмоқдалар. Уларнинг тажрибасини барча ферма ходимларининг мулкига айлантириш партия ташкилотларининг жонажон ишидир.

Чорвачиликда эришилган ютуқлар билан бир қаторда жиддий камчиликларга йўл қўйилаётганидан кўз юмишимиз мумкин эмас. Шу йилнинг биринчи кварталида Юқори Чирчиқ, Олтиариқ, Қамаши, Боғот, Хонқа, Амударё ва бошқа айрим районларда гўшт етиштириш ўтган йилнинг биринчи кварталидагига қараганда камайтириб юборилди, ориқ чорва моллар гўштга топшириляпти, бўрдоқичилик базалари, пунктларининг иши яхши йўлга қўйилмаяпти, ихтисослаштиришга етарли эътибор қилинмаяпти.

Ҳамма имкониятлар бўла туриб, тарози босмайдиган қорамоллар, қўйлар, чўчқаларни тайёрлов ташкилотларига жўнатаётган Задарё, Оҳангарон, Чиноз, Урганч, Охунбобоев районлари хўжаликларининг раҳбарлари, бўрдоқичилик базалари ходимларининг фаолиятини қандай баҳолаш керак? Гап шундаки, улар партия ва ҳукуматимизнинг чорвачиликни ихтисослаштириш, концентрациялаш, умуман маҳсулот етиштиришни саноат негизида ташкил этиш ҳақидаги кўрсатмасидан ҳали тегишли хулоса чиқариб олганлари йўқ.

Самарқанд областининг Жомбой, Оқдарё, Пайариқ, Каттақўрғон, Хатирчи районларида сут ва гўшт етиштиришда айниқса ачинарли аҳвол юз берди. Бу районларнинг партия ва совет ташкилотлари раҳбарлари чорвачиликни илмий асосда ташкил қилиш, ихтисослаштириш, маҳсулдорликни оширишга малакали бошчилик қилмаяпти, илғорлар тажрибасини суст оммалаштиряпти, социалистик мусобақани кучайтирмаяпти. Натижада чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш камайтириб юборилди. Область партия комитети ва область ижроия комитети йўл қўйилган камчиликларни тугатишга қаратилган шошилинч чоралар кўрмоғи керак.

Юбилей йилида республикамиз бўйича ҳар бош сигирдан камида 2000 килограмм сут соғиб олиш, ҳар бош қорамолнинг тирик вазнини ўртача 400 килограммга, қўйни 45-50 килограммга, чўчқани 115-120 килограммга етказиб гўштга топширилишини таъминлаш партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари раҳбарлари, бутун жамоатчиликнинг энг муҳим вазифасидир!

Озуқа базасини мустаҳкамлаш керак. Маккажўхоридан такрор ҳосил олиш, бедапоялар унумдорлигини ошириш, илдизли озуқабоп экинлар майдонини кенгайтириш зарур. Ҳар бир хўжаликда дағал хашак жамғариш, силос ва сенаж бостириш планлари сўзсиз бажарилсин! Йирик чорва комплекслари, озуқа тайёрлаш заводлари, цехлари қуриш, хлорелла етиштиришни кўпайтириш ва унинг самарадорлигини ошириш сира кечиктириб бўлмайдиган вазифалардир.

Чорва фермалари, маҳсулот етиштиришнинг тақдири ҳал қилинаётган участкаларни ўқимишли, ташкилотчи, малакали, техникага ихлосманд кадрлар билан мустаҳкамлаш партия ташкилотларининг диққат марказида бўлиб келди, бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолиши керак. Чунки ана шундай кадрларгина ихтисослаштириш, концентрациялаш, кооперативлаш, майда, тарқоқ фермаларни йирик чорва комплексларига айлантириш, маҳсулот етиштиришни саноат негизида ташкил қилиш юзасидан белгиланган улкан ишларни амалга оширишга моҳирлик билан бошчилик қила оладилар.

1974 йил — юбилей йили! Тўйни тўёналар билан кутиб олиш халқимизнинг қадимий одатидир. **Юбилей йилида она-Ватанга 5 миллион тонна пахта ва кўплаб бошқа қишлоқ хўжалик, чорвачилик маҳсулотлари армуғон этиб, Коммунистик партия Марказий Комитети ва шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга ғалаба рапорти бериш республикамиз меҳнаткашларининг муқаддас бурчидир!**

Режалар аниқ, мажбуриятлар қабул қилинди, энди уларни бажариш керак. Бунинг учун партия ташкилотларининг фаолиятини, одамларда онгли интизом, топширилган иш учун масъулиятни кучайтириш керак.

Суратда: Тошкент аэропортида сурияллик меҳмонларнинг кутиб олиниши.

А. Авазов ва А. Горошрик фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН СУРИЯЛИК ДЎСТЛАРНИ ТАБРИКЛАМОҚДА

ҲАФИЗ АСАД ТОШКЕНТДА

«Хуш келибсиз, президент Ҳафиз Асад!», «Яшасин совет ва Сурия халқлари ўртасидаги дўстлик!». Тошкент кўчалари ва майдонлари ана шу табрик сўзлари ёзилган транспарантлар билан безатилган. Бу табрик сўзлари Ўзбекистон пойтахти барча меҳнатчиларининг фикр ва ҳис-туйғуларини акс эттиради. Пойтахт меҳнатчилари Сурия партия-ҳукумат делегациясига бош бўлиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан СССРда меҳмон бўлиб турган Араб социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикаси Президенти Ҳафиз Асадни 14 апрель кечқуруи зўр шоду-хуррамлик билан кутиб олдилар.

Араб социалистик Уйғониш партияси бош секретарининг ўринбосари Абдалла Ахмар, Министрлар кенгаши раисининг ўринбосари, ташқи ишлар министри, Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Абдил Ҳалим Ҳаддам, Министрлар кенгаши раисининг Иқтисодий масалалар билан шуғулланувчи ўринбосари, Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Муҳаммад Ҳайдар, жамоат ишлари министри, Араб социалистик иттифоқи секретари Абдил Ғани Каннут, коммуникациялар министри, Сурия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Умар Сибоий, Фрот тўғони ишлари министри Мунир Ваннус, экономика ва ташқи савдо министри Муҳаммад Имодий, Сурия Араб Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Жамил Шайя Ҳафиз Асад билан бирга келишди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, СССРнинг Сурия Араб Республикасидаги элчиси Н. А. Муҳитдинов, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси М. Д. Ситенко, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими секторининг мудири В. П. Румянцев ҳам шу самолёт билан Тошкентга келдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев самолёт пиллапояси ёнида Ҳафиз Асадни самимий табриклаб кутиб олдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, Н. Маҳмудов, С. У. Султонова, А. А. Хўжаев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, И. В. Марцинюк, республика министрлари, шаҳар меҳнаткашларининг вакиллари Сурия партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғини ва сурияллик бошқа меҳмонларни самимий кутиб олдилар. Кутиб олувчилар орасида Тошкентда таълим олаётган сурияллик студентлар бор эди.

Ҳафиз Асад аэропортдан ўзи учун ажратилган резиденция томон йўл олди. Бутун йўл давомида уни минг-минглаб тошкентликлар қизғин табриклашди. (ЎзТАГ).

ЛУБКОРЛАР ҒАЙРАТИ

Тошкент областида каноп экиш бошланди. Қуйи Чирчиқ районидаги «Коммунизм» совхозининг механизаторлари экиш учун керакли техникани далаларга олиб чиқдилар. Юқори Чирчиқ районидаги хўжаликлар каноп майдонининг ярмисига уруғни кенг эгатларга икки қаторлаб экадилар. Бу — экинларни парвариш қилишда пахтачиликда қўлланиладиган техникадан фойдаланиш имконини беради. Область лубкорлари каноп майдонининг ярмидан кўпига канопнинг серҳосил «Узбекский-15-74» навини экадилар.

Тошкент областидаги каноп етиштирувчи хўжаликларнинг меҳнатчилари беш йилликнинг белгиловчи йилида ҳар гектар ердан 165 центнердан каноп пояси олишга, шу билан бирга беш йилликнинг охирига белгиланган ҳосилдорликка эришишга аҳд қилдилар. (ЎзТАГ).

ТАШАББУСГА ЖАВОБАН

Қўриқ ерлар ўзлаштирила бошланганлигининг 20 йиллигига бағишлаб Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқида қўйилган вазифалар асосида қишлоқ хўжалигини янада интенсивлаштириш ва иқтисодий самарадорликни ошириш юзасидан Сирдарё область Ильич районидаги Герман Титов номли совхоз партия ташкилотининг белгилаган тадбирлари хўжалигимиз деҳқонларини янги марраларга отлантирди. Бу ташаббус барча бригадалар ва участкаларда тўла қўллаб-қувватланди. Коммунистлар, тажрибали деҳқонлар уларнинг бу ватанпарварлик ташаббусига жавобан баҳорги экиш кампаниясини муваффақиятли ўтказиш, пахта, дон ва бошқа экинлардан янада мўл ҳосил етиштиришга қарор қилганлар.

Биз ҳам конкрет тадбирлар белгилаб, амалга оширяпмиз.

Шу кунларда колхозда чигит экиш қизғин олиб борилмоқда. Узоғи билан ерга барака уруғи қадашни саккиз иш кунида тамомлаш, барча техника ва механизмларни ғўза парваришига мослаб қўйиш учун ҳаракат қиляпмиз. Ҳозиргача 800 гектар майдонга уруғ экилди. Механизаторларимиз чигитнинг вилтга чидамли «Тошкент-2» навини экишяпти.

Экин майдонларимиз бу йил яна кенгайтирилди. Адирлардан 150 гектар янги ер ўзлаштирилиб, деҳқончилик оборотига киритилди. Ирригация-мелиорация ишлари тартибга келтирилди.

Шундай қилиб, беш йилликнинг белгиловчи, тўртинчи йилида 1450 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта етиштиришни, чорвачилик маҳсулотларининг мўл-кўл бўлишини таъминлаймиз. Олинган юксак мажбуриятни бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб, колхоз меҳнат аҳлининг ижтимоий ҳаётда активлигини тағин ҳам оширамиз.

Ш. АШУРОВ,
Қашқадарё область, Шаҳрисабз районидаги «Социализм» колхозининг раиси.

А. Н. КОСИГИН ФАМ ВАН ДОНГ ВА НГУЕН ЗУЙ ЧИН БИЛАН УЧРАШДИ

13 апрелда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Ватанига кетатуриб Москвада тўхтаб ўтган Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР ҳукуматининг Бош министри Фам Ван Донг ва Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Сиёсий бюросининг аъзоси, ВДР Бош министрининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Нгуен Зуй Чин билан учрашди.

Суҳбат чоғида Фам Ван Донг ВДР делегациясининг Куба, Жазоир, Югославия ва Швецияга қилган визити ҳақида сўзлаб берди. Бу визитлар ВДРнинг мазкур мамлакатлар билан алоқаларини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришда муҳим аҳамиятга эга бўлганлигини таъкидлади.

Суҳбатда Совет — Вьетнам ҳамкорлигининг турли соҳаларига доир масалалар, Вьетнамдаги аҳвол, шунингдек ҳар икки томонни қизиқтирувчи баъзи халқаро проблемалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Совет томони Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг ва Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат Революцион ҳукумати (ЖВР МРҲ)нинг Париж битимларининг қатъий ва сўзсиз бажарилишини таъминлашга қаратилган барча интилишларини қатъий ва изчил қўллаб-қувватлаяжаги изҳор этилди. Бу ўринда ЖВР МРҲнинг шу йил 22 мартдаги баёнотида айтилган ва Жанубий Вьетнамнинг ички сиёсий проблемаларини демократия, миллий келишув ва ярашув асосида ҳал қилишнинг конструктив программасига юксак баҳо берилди.

Учрашув вақтида Лаосда коалицион ҳокимият органлари барпо этилганлиги муносабати билан катта қониқиш билдирилди. Коалицион ҳокимият органлари барпо этилиши эса бу мамлакатда тинчликни қайта тиклаш тўғрисидаги ва миллий келишувга эришишни амалга ошириш йўлидаги янги муҳим қадамдир.

Қардошларча дўстлик ва самимийлик вазиятида ўтган суҳбатда совет томонидан — КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг биринчи ўринбосари О. Б. Рахманин, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССР Ташқи ишлар министрлиги Жануби-Шарқий Осиё бўлимининг мудири С. С. Немчина; Вьетнам томонидан ВДРнинг СССРдаги элчиси Во Тхук Донг иштирок этдилар. (ТАСС).

ПАРТИЯНИНГ АГРАР СИЁСАТИ — ЖАНГОВАР ҲАРАКАТ ПРОГРАММАМИЗ

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ, ИЗБОСКАН РАЙОНИДАГИ «ОКТЯБРЬ 50 ЙИЛЛИГИ» СОВХОЗИ КОММУНИСТЛАРИНИНГ ОЧИҚ ПАРТИЯ ЙИҒИЛИШИДАН

ОЧИЛМАГАН ҚЎРИҚЛАР ХАЗИНАСИ

— Бугунги очиқ партия йиғилиши кун тартибига қўйилган масала муносабати билан мен йиғилиш қатнашчилари ва коммунистларнинг бутун диққат-эътиборини хўжалигимизнинг очилмаган қўриқларини ишга солишга, қишлоқ хўжалигини янада интенсивлаш ва иқтисодий самарадорликни оширишни имконини берадиган ички имкониятларимизни аниқлаб олишга қаратишларини истардим. **Биз ердан ва техникадан қандай фойдаланмоқдамиз? Ҳосилдорликни бундан ҳам кўтариб бўладими? Таннархни арзонлаштириш мумкинми? Хўжалигимизни комплекс механизациялашда биз эришган даража сўнгги даражами? Чорва маҳсулдорлигини кўтаришнинг яна қандай йўллари бор? Коммунистлар бу соҳалардаги очилмаган қўриқларимизни ишга солишда, илғор тажриба ва энг сўнгги фан-техника ютуқларини жорий қилишда қанчалик ташаббускорлик кўрсатмоқдалар?..**

Мен бугунги йиғилишимизда сўзга чиққан ҳар бир ўртоқ ана шу масалалар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришини, конкрет таклифларини ўртага ташлашини истардим, — деди очиқ партия йиғилишини оча туриб, совхоз партия комитетининг секретари Эркин Каримов.

Совхознинг очилмаган қўриқлари. Бундай қараганда илгаридан деҳқончилик қилиб келинаётган Избоскан шароитида очилмаган қўриқлар ҳақида гап бўлиши ҳам мумкин эмас. Районда ўзлаштириладиган ернинг ўзи йўқ. Лекин партком секретари бундай қўриқлар ҳақида гапирганда ишга солиниши мумкин бўлган, лекин ҳали кўзи очилмаган резервлар ва ички имкониятларни назарда тутган эди. Бундай резервлар ҳар бир область, район ва хўжаликда бор бўлиб, уларни ишга солиш билан қишлоқ хўжалигини янада интенсивлаш ва иқтисодий самарадорликни оширишга эришиш партия ташкилотларининг кун тартибидаги муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолмоқда.

«Бу жуда муҳим, айтиш мумкинки, асосий проблемани ҳал қилиш учун ҳар бир республика, ҳар бир область резервларга эга ва ана шу резервлардан иш манфаатларини кўзлаб фойдаланиш лозим», — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев қўриқ ерларни ўзлаштиришнинг 20 йиллигига бағишлаб Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида. Шу жиҳатдан қараганда «Октябрь 50 йиллиги» совхози коммунистларининг навбатдаги очиқ партия йиғилиши кун тартибига «КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида қўйилган вазифалар асосида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини янада интенсивлашда ва ички резервларни ишга солишда коммунистларнинг авангардлигини ошириш» масаласи қўйилгани диққатга сазовор эди.

Аввало совхоз ҳақида. Бу хўжалик республиканинг машъал совхозларидан ҳисобланади. Совхоз коммунистлари областдагина эмас, республикада ҳам ишлаб чиқаришга прогрессив технологияни жорий этишда, пахтачилик ва чорвачиликни комплекс механизациялашда, илғор тажриба ва фан ютуқларини дадил қўллашда қатъият ва намуна кўрсатмоқдалар. Ҳозир совхоз Ўзбекистонда юксак даражада механизациялашган, иқтисодий самарадорлиги ва меҳнат унумдорлиги энг юқори бўлган хўжаликлардан биридир. Хўжалик экономикаси муттасил кўтарилиб бормоқда. Бу ерда кейинги уч йил ичида машиналар билан териб олинган пахтанинг ялпи миқдори қарийб икки баравар кўпайди. Совхоз коммунистлари ҳар бир машинанинг иш унумини 2,3 баравар оширишга эришдилар. 1970 йилда ҳар бир агрегатнинг ўртача иш унуми 48 тоннадан ошмаган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 112 тоннага етди. Совхоз уч йилда давлатга пландагидан 8,5 минг тонна кўп пахта етказиб берди. Чорвачилик рентабелли тармоққа айланиб қолди. Кейинги уч йилда чорвачиликдан олинган соф фойда 2,5 баравар ошди. Ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут 650 килограмм кўпайиб, 2757 килограммга етди. Гўштга топшириладиган қорамолларнинг ўртача тирик вазни эса 395 килограммдан ошди. Ҳозир хўжаликда йирик чорвачилик комплекси барпо этилмоқда. Яқинда ана шу комплексга қарашли озуқа цехи ишга туширилиши билан сут соғиб олиш янада кўпайди.

Совхоз эришган ютуқлар ҳақида, бу ерда қўлланилаётган янгиликлар ва тўпланган тажриба ҳақида жуда кўп гапириш мумкин. Буларнинг ҳаммаси совхоз коммунистларининг ташаббус ва намуна кўрсатиб ишлаётганликлари, пахтачилик ва чорвачиликни механизациялашда қатъият кўрсатаётганликлари, маҳсулот ишлаб чиқаришга кетадиган харажатларни кескин камайтиришни ўйлаб, ишга ижодий ёндашаётганликлари натижасидир.

Йиғилишда доклад қилган совхоз директори Холжўра Ғозиев ҳам, сўзга чиққан бошқа коммунистлар ҳам хўжаликда ишлаб чиқаришни янада интенсивлаш, иқтисодий самарадорлигини ошириш соҳасида ҳали жуда кўп резервлар борлигини кўрсатиб бердилар. Меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган, маҳсулот таннархини яна ҳам арзонлаштириш имконини берадиган, харажатларни кескин камайтирадиган таклиф ва мулоҳазаларни ўртага ташладилар. Биз ана шу таклифларни ҳозир эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз.

Холжўра ҒОЗИЕВ — совхоз директори:

— **«Иқтисодий омиллар маънавий стимуллар билан моҳирона қўшиб олиб борилганда яхши самаралар беришини ўтган йилларнинг тажрибаси тўла-тўкис тасдиқлади. Айрим ходимларнинг ва бутун-бутун коллективларнинг иш ҳақи улар фаолиятининг тугал натижаларига тобора бевосита боғлиқ эканлигига таяниб ана шу омилларни бундан буён ҳам такомиллаштириш керак. Шундай йўл билангина ер ва техникадан самарали фойдаланишга эришиш, меҳнат унумдорлигини жадал ўстириш мумкин»,** — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Олмаотадаги тантанали мажлисда сўзлаган нутқида. Биз бу масалада бирмунча тажриба тўплаганмиз. Совхозимизда ташкил этилган иқтисодий мактаблар ишчи-хизматчиларимизнинг иқтисодий билимлар билан қуролланишига катта ёрдам бермоқда. Ишчиларимиз ҳисоб-китоб билан, ўйлаб иш тутадиган бўлиб қолдилар. Ишга онгли равишда ёндашмоқдалар. Ишлаб чиқариш воситаларига бўлган муносабатларини тубдан ўзгартиряптилар. Қилинган харажатлар қанчалик фойда келтиришини ўйлаб иш тутмоқдалар. Биз эришган ютуқлар ана шу онгли муносабатнинг натижасидир. Лекин ҳали биз эришган ютуқлар чегара эмас. Ён атрофимизга, қилаётган ишларимизга эътибор бериб қарайдиган бўлсак, ҳали биз фойдаланмаётган қанчадан-қанча резервлар борлигини кўрамиз. Биз пахта ҳосилдорлигини кейинги йилларда кескин кўтаришга эришдик. **Лекин рекорд йил ҳисобланган бултурги йилда ҳам 47 та пахтачилик бригадасидан қарийб ярми совхознинг ўртача кўрсаткичидан паст ҳосил олганини қандай баҳолаш керак? Бошқача айтганда умумий майдонимизнинг 40 процентида ўртача ҳосилдан паст ҳосил кўтарилди. Агар биз ана шу майдонларда пахта ҳосилдорлигини бу йил совхознинг ўртача кўрсаткичига етказа олсак, қўшимча 500 тоннага яқин пахта олиш мумкин. Бу бизнинг энг катта резервларимиздан биридир.**

Қорадарё системасидан сув ичаётган 2 минг гектар майдонда сув таъминоти ҳалигача яхши эмас. Бу ерда қурилаётган насос станцияси қурилишини район ташкилотлари ёрдамида тезлаштиришимиз керак бўлади. **Ана шу насос станцияси ишга туширилиши билан, дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, биз қўшимча яна минг тонна пахта ҳосили олишимиз мумкин экан.** Бундан ташқари чорвачилик комплекси қурилишини иложи борича тезлаштиришимиз керак. Бу комплекс бутун чорвачилик ишларини механизациялаш имконини бериб қолмасдан, чорва маҳсулдорлигини ҳам кескин оширади. Шунингдек ҳали бизнинг қўлимиз етиб бормаган, кўпгина механизациялашмаган ишлар ҳам бор. Масалан, биз ҳали ипак қуртини боқишни марказлаштиришга киришганимизча йўқ. Биз биринчи фермада қўшимча бинолар қуриб, қурт боқишни марказлаштиришга эришсак ва бу ишни механизациялаштирсак, ҳар йили 200 минг сўм атрофида фойда кўра бошлаймиз. Пиллачилик рентабелли тармоққа айланиб қолади. Совхозимиз коммунистлари ана шу масалаларда ташаббускорлик кўрсатишларини истардим.

Анвар МАҲМУДОВ — совхознинг бош инженери:

— Биз шу вақтга қадар техникадан фойдаланишда ва меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш соҳасида анчагина яхши ютуқларни қўлга киритдик. Лекин бу билан қаноатланиб қололмаймиз. Ишга ижодий ёндашсак, техникадан унумли фойдаланишни ўйлаб кўрсак, ҳали анчагина резервларимиз борлигини кўрамиз. Биз ҳали тракторларнинг бекор туришини иложи борича камайтиролганимиз йўқ. Ўтган йили ҳар бир тракторнинг иш унуми 985 шартли гектарга кўтарилди. Бу республикада юқори кўрсаткич ҳисобланади. Лекин ҳисоб-китоблар шуни кўрсатмоқдаки, агар биз тракторларимизнинг бекор туришини камайтириб, уларнинг қувватидан тўла фойдаланишга эришсак, ҳар бир тракторнинг иш унумини 1100 шартли гектарга етказишимиз мумкин. **Ана шунда биз ҳар йили 20 та янги трактор сотиб олмаслигимиз ва бир қанча минг сўм иқтисод қилиб қолишимиз мумкин.** Бунинг учун нима қилиш керак? Бизда нима кўп, бекор турган трактор кўп. Масалан, пахта теримида ишлаган 40 та тракторимиз кўпи билан икки ой фойдаланилиб, кейин йил бўйи бекор туради. Биз бу тракторлар қувватидан тегишли жойларда фойдаланишни йўлга қўйишимиз керак. Ҳайдов тракторларимиз эса йил давомида кўпи билан 50 кун ишлайди. Шунга қарамай, икки марта ремонт қилинади. Бошқа вақтда эса бекор туради. Агар биз ана шу тракторларни мелиорация ишларини бажараётган отрядда ерларни текислашда ишлатсак, жуда катта фойда кўришимиз мумкин бўларди. Ана шунда ҳайдов тракторлари ҳозиргидан етти баравар кўп иш бажариши мумкин. Худди шундай силос комбайнлари йилига мавсумда 10 кун ишлайди. Кейин эса бекор туради. Биз янги типдаги комбайнлар олиб, уларни йил давомида беда ўримида, сенаж тайёрлашда ишлатиш чораларини кўришимиз мумкин. **Бизда нима кўп — техника кўп. Биз ана шу техниканинг бекор туришини йўқотишимиз керак.**

Қамбарали ТЎИЧИЕВ — бригада бошлиғи:

— Биз ерларимизни иложи борича йириклаштириб, уларни текис планировка қилиш ва унга аниқ миқдорда уруғ ташлайдиган сеялкалар билан чигит экишга кўпроқ кўчишимиз керак. Биз бунда жуда кўп нарсадан ютишимиз мумкин. Аввало кўплаб уруғлик чигитни тежаб қолишга эришамиз. Чигитни аниқ ташлайдиган сеялкаларда экилганда, ҳар гектар ҳисобига 25-30 килограмм уруғ сарфланади. Ғўза деярли ягана қилинмайди. У 8-10 кун эртаги бўлишига шароит яратилади. Агар биз бу йил 3 минг гектар ерда чигитни аниқ ташлайдиган сеялкалар билан экишга муваффақ бўлсак, 180 тонна уруғни тежаб қолишимиз мумкин бўлади. Бу оз эмас, кўп эмас 21 минг сўм маблағ тежалди деган гапдир. Бундан ташқари биз барча майдонларда тўла гектарлар бўлишига эришишимиз керак. Ана шундагина кам сарф-харажат билан юқори ҳосил етиштиришимиз мумкин.

Эргаш ДАРМОНОВ — бўлим бошқарувчиси:

— Биз ўтган йили бўлим бўйича ҳосилдорликни 36 центнерга кўтардик. Лекин бу чегара эмас. Ҳосилдорликни яна ҳам кўтариш мумкин. Баъзи бригадаларимиз ўтган йили агротехника қоидаларига риоя қилмади. Мутахассисларнинг маслаҳатларини ҳисобга олмади. Тракторчилар билан маслаҳатлашиб иш тутмади. Натижада ҳосилдорлик совхознинг ўртача кўрсаткичидан ҳам паст бўлди. Биз бу ерда ана шундай ўзбилармон бригадирлар ҳақида ҳам гапиришимиз керак. Улар пахтани яхши биламан, деҳқончиликда суягим қотган деб ўйлайдилар-у, лекин илғор тажрибани менсимайдилар. **Ёнгинамиздаги тажриба станциясида биз экаётган пахта навларидан гектарига 60 центнердан ҳосил кўтарилмоқда. Негаки улар агротехникага қаттиқ риоя қиладилар. Агротехника қоидаларини менсимаётган бригадаларимизда эса ҳосилдорлик 30 центнердан ҳам ошмаётир.** Улар даққи-юнусдан қолган тартибда иш юритадилар. Ўғариқлар ўн йиллардан буён ҳам ўзгармаётир. Илгари қандай олинган бўлса, ўша тартибда олинаверади. Қайси картада қандай схемада қанча кўчат жойлаштирса бўлади? Бригадирларимиз шу карталарда умр бўйи деҳқончилик қилиб келишаётган бўлса-да, буни ўйлаб кўришмайди. Натижада картада кўчат кўпаймайди. Ўша-ўша бир-икки гектар ерда сув кўллаб қолаверади. Натижада биз ҳосилдан ютқазиб қўймоқдамиз.

Вадим МАЛИНИН — совхоздаги фитоэнтомология тажриба участкасининг бошлиғи:

— Яхши деҳқон резервни ердан қидиради. Пахта агротехника қоидаларига риоя қилиб парвариш қилишни ёқтиради. Унинг ранги-рўйига қараб ўғит, сув, ишлов бериш керак. Тажриба станциясида биз «Тошкент» навларидан гектаридан 60 центнернинг юқорисида ҳосил олмоқдамиз. Лекин совхозда-чи? Бу ҳосилнинг ярмини олишмоқда. Сабаби, агротехникага риоя қилинмаётганлигида. Бу ерда Дармонов баъзи бригадирларни жуда тўғри танқид қилди. Улар ўзбилармон бўлиб кетишган. Мутахассисларнинг гапига қулоқ солишмайди. Натижада биринчи парваришда улар қўлларида қанча маҳаллий ва минерал ўғит бўлса, ҳаммасини далага соляптилар. Иккинчи парваришда эса юқоридан сўраб юриб топганини пахтага беряпти. Ғўза гулга кирганда эса, унга берадиган ўғит қолмаётир. Аслида ўғитни ғўза гулга кирганда солиш керак. Бизнинг деҳқонларимиз эса баъзан бунинг тескарисини қилишмоқда. Ғўза биринчи парвариш даврида ҳали ерга яхши илдиз отмаган бўлади. Ўғитни яхши ўзлаштиролмайди. Натижада солинган ҳамма ўғитлар беҳуда кетяпти. **Агар биз мана шу камчиликни йўқотолганимизда эди, совхоз далаларида пахта ҳосилдорлиги яна ҳам кўтарилган бўлар эди.**

Узоқбой САРИМСОҚОВ — район партия комитетининг биринчи секретари:

— Бу ерда сўзга чиққан ўртоқлар ажойиб таклифларни ўртага ташладилар. Шу вақтгача биз эътибор бермай келаётган жуда кўп резервларнинг кўзини очиб бердилар. Менимча, бугунги йиғилишимизда қатнашаётган ҳар бир коммунист сўзга чиқадиган бўлса, улар жуда кўп таклифларни ўртага ташлашлари мумкин. Шунинг учун ҳам биз вақти-вақти билан ана шундай ишчан йиғилишларни ўтказиб туришимиз, ўзаро фикр алмашишимиз ва биргаликда резервларимиз ҳақида гаплашиб олишимиз керак. Мен мана шу очиқ партия йиғилишида ўтириб, Дармонов, Малинин ва Маҳмудов ўртоқларнинг сўзини эшитиб, ҳали районимиз миқёсида ҳам жуда кўп очилмаган қўриқларимиз борлигини ўйлаб кетдим. Биз агар ўз районимиз шароитида қўлга киритилган ҳамма яхши тажрибаларни ишга сололсак, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини янада интенсивлашда бундан ҳам кўпроқ ютуқларни қўлга киритишимиз мумкин экан. Районимиз шароитида эски ариқлар жуда кўп. Биз агар ана шу ариқларни бетонлаштирсак, ёки лоток ариқлар жорий этсак, унинг ўрнида минг гектарга яқин ер қўшилиши мумкин экан. Бу — битта хўжалик деҳқончилик қиладиган ерга тенгдир, жуда катта резервдир. **«Шу вақтгача бизнинг олдимизда турган ва бундан буён ҳам афтидан ҳали узоқ вақт ҳал этишимиз лозим бўлган бир вазифа...— ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилдорликни оширишдан иборат»,** — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Олмаотадаги нутқида. Ҳақиқатан ҳам биз эндиликда ҳосилдорликни ошириш резервларини излаб топишга бутун диққат-эътиборимизни қаратишимиз керак бўлади. Шу жиҳатдан ҳам «Октябрь 50 йиллиги» совхози коммунистларининг бугунги очиқ партия йиғилиши қимматлидир. Биз сизга бугунги йиғилишда ўртага ташланган таклифларни амалга оширишда қатъият ва муваффақият тилаймиз.

Совхоз коммунистларининг очиқ партия йиғилиши партия ташкилотининг КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қўриқ ерларни ўзлаштиришнинг 20 йиллигига бағишлаб Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида қўйилган вазифалар асосида совхоз коммунистлари, ишчи ва хизматчиларини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлашга сафарбар этиш юзасидан белгилаган тадбирларини маъқуллади. Газета ўз навбатида совхоз коммунистларининг ана шу режалари бу йил қандай амалга оширилиб, улар Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига қандай совғалар тайёрлаганликларини келгусида маълум қилиб боради.

Р. РАҲМОНОВ,
Республика радиосининг мухбири.

А. ҚУРОНБОЕВ,
М. МАНСУРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлари.

ЕР — ХАЛҚНИНГ БЕБАҲО БОЙЛИГИДИР. БИЗ ЭСА ШУ БОЙЛИКНИ АВАЙЛАБ АСРАШИМИЗ, УНИНГ ҲОСИЛДОРЛИГИНИ ОШИРИШИМИЗ, ҲАР ГЕКТАР ЕРДАН ТОБОРА КЎПРОҚ САМАРА ОЛИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИШИМИЗ ЛОЗИМ.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

Йиғилишдан кейин. СУРАТДА: Избоскан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхози партия комитетининг секретари Э. Каримов очиқ партия йиғилишида маъқулланган тадбирларни амалга ошириш ҳақида совхознинг бир группа коммунистлари билан маслаҳатлашмоқда. Г. Кечкин фотоси.

«ОКТЯБРЬ 50 ЙИЛЛИГИ» СОВХОЗИ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БОШ СЕКРЕТАРИ ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ОЛМАОТАДА ЎТКАЗИЛГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИСДА СЎЗЛАГАН НУТҚИДА ҚЎЙИЛГАН ВАЗИФАЛАР АСОСИДА СОВХОЗ ИШЧИЛАРИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРИНИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИ ЯНАДА ИНТЕНСИВЛАШГА САФАРБАР ЭТИШ ЮЗАСИДАН БЕЛГИЛАГАН

ТАДБИРЛАРИ

«Октябрь 50 йиллиги» совхози ишлаб чиқаришга комплекс механизация, прогрессив технология ҳамда химиялаштиришни кенг жорий эта бориб, йил сайин деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириб бормоқда. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилган совхоз меҳнат аҳли тўққизинчи беш йилликнинг учинчи йилида пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 33,9 центнерга, ялпи ҳосилни 14426 тоннага етказди. Ҳар бир ишчи ҳисобига 10,3 тоннадан «оқ олтин» етиштирилди.

Совхоз коллективи КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қўриқ ерларни ўзлаштиришнинг 20 йиллигига бағишлаб Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида қўйилган вазифалар ҳамда ана шу вазифалар асосида Сирдарё область Ильич районидаги Титов номли совхоз партия ташкилотининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлашга коллективни сафарбар этиш юзасидан белгилаган тадбирлари билан чуқур танишиб ва муҳокама қилиб, шу асосда тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи, тўртинчи йили учун иш программасини тузиб чиқдилар. Бу йил ҳар гектар ердан камида 35 центнердан пахта етиштириб, давлатга жами 15 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш юзасидан тадбирлар белгиланди.

Совхоз партия ташкилоти бу вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш учун коммунистларни, барча ишчиларни 1974 йил топшириқларини муддатидан илгари бажаришга сафарбар этади, ташкилий-партиявий ишларни кучайтиради, хўжалик коллективи ўртасида социалистик мусобақани кенг авж олдиради.

Шу муносабат билан қуйидаги ишларни амалга оширамиз:

— партия қуйи звеноларига — партия группалари ва цех партия ташкилотларига раҳбарликни янада кучайтирамиз, уларнинг жанговарлиги ва ташаббускорлигини, коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги авангардлик ролини оширамиз, план-топшириқлар ҳамда олинган юксак мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилиши учун барча кадрларнинг масъулиятини янада кучайтирамиз;

— орқада қолаётган бригадаларни илғорлар қаторига кўтариш учун бу бригадаларда барча мавсумларда агротехника қоидаларига қатъий амал қилинишини таъминлаймиз, коммунистларни ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларига тўғри жойлаштириш чораларини кўрамиз. Кадрларнинг тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ишини янада яхшилаймиз. Шу мақсадда далачилик бригадалари бошлиқларининг механизаторлик касбини эгаллашларини таъминлаймиз, 130 тракторчи ва 25 шофернинг малакасини оширамиз. Иқтисодий билимлар мактабида ўқув йилининг муваффақиятли якунланишига эришамиз;

— партия ташкилотининг ташкилий-партиявий, ва оммавий-сиёсий ишлар юзасидан бутун фаолиятини, социалистик мусобақани 1974 йилда 15 минг тонна пахта етиштириб, ҳосилдорликни гектар бошига 35 центнерга етказишга қаратамиз;

— фан ютуқлари ва илғор тажриба, прогрессив технология, комплекс механизация пахтачиликка кенг жорий этилади. Пахта йиғим-теримида комплекс механизацияни кенг жорий этиб, етиштириладиган ҳосилнинг 90 процентини машиналар билан териб оламиз. Шу йўл билан ҳосил таннархини пасайтиришга, ҳар бир центнер пахта етиштириш учун 2,6 киши куни сарфлашга, ҳар бир киши ҳисобига 12 тоннадан «оқ олтин» етиштиришга, жами 2 миллион 55 минг сўм соф фойда олишга эришамиз;

— илмий асосланган алмашлаб экишни тўла жорий этиш, деҳқончилик маданиятини тинмай юксалтириш муҳим вазифамиздир. Каналлар ва коллекторлар бўйидаги, йўл четидаги ерларни ўзлаштириш, шунингдек, карталар ичидаги эски тут дарахтларини тут плантацияларига кўчириш ҳисобига бу йил 10 гектар ерни қишлоқ хўжалик оборотига киритамиз;

— чорвачилик хўжаликнинг энг муҳим тармоғи. Чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлаш учун озуқа экинлари ҳосилдорлигини оширамиз. Эски бедазорларнинг ҳар гектаридан 150 центнердан, янги бедазорлардан 40 центнердан, силос учун экилган маккажўхоридан 500 центнердан кўкпоя оламиз;

— чорвачиликни янада ривожлантириш мақсадида 1974 йилда сигирлар сонини 540 бошга, ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сутни 3 минг килограммга етказамиз.

Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари совхоз коллективининг унумли меҳнат қилиши ва яхши ҳордиқ чиқариши учун меҳнат ва турмуш шароитини ҳар томонлама яхшилашга айниқса алоҳида эътибор берадилар:

— марказий ва кўчма кутубхоналар ишини янада яхшилаймиз, ҳар бир дала шийпонида кўчма кутубхоналар ташкил қиламиз. Беш йилликнинг охиригача совхоз маблағидан 300 ўринли болалар боғчаси ва битта ўрта мактаб биносини ҳамда 20 та дала шийпони қурамиз;

— мавсумий дала ишлари даврида барча оммавий-сиёсий ва маданий-маиший ишларни далаларга кўчирамиз, қизил бурчаклар ва кўчма дўконлар ишини яхшилаймиз.

Совхозимиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қарорларига ва Марказий Комитетнинг партияга, совет халқига Мурожаатига амалий иш билан жавоб берадилар. Улар КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қўриқ ерлар ўзлаштирила бошланганлигининг 20 йиллигига бағишлаб сўзлаган нутқида қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшиладилар ҳамда Сирдарё область Ильич районидаги Титов номли совхоз партия ташкилотининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлашга коллективни сафарбар этиш юзасидан бошлаган ташаббусига амалий иш билан жавоб берадилар. Совхознинг барча меҳнаткашларини маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, меҳнат ва маблағ сарфини камайтиришга, ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан интенсивлаштириш, иқтисодий самарадорликни оширишга, мавжуд резервлардан тўла фойдаланишга сафарбар этамиз.

Совхоз коллективининг ҳар бир аъзоси Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарадилар. Бу тадбирларни барча бригада ва бўлим ишчилари ўртасида муҳокама қилиб, Андижон областидаги Ҳамза номли совхоз коллективини социалистик мусобақага чақирамиз.

Ғафур ҒУЛОМ хотирасига бағишланади

УЛКАН АДИБ, САНЪАТКОР

Ғафур Ғулом тўғрисида айтилиши керак бўлган сўз ва хотира шу қадар мўл ва рангбарангки, уларни ипга чизиш учун вақт керак. Мен ҳар гал Ғафур Ғулом ҳақида ўйлаганимда, юксак бир довон қаршисига келиб тўхтаган йўлчидек, ўзимни лол ва ҳайрон сезаман.

У билан гурунглашиб, чақчақлашиб ўтирган кезларимни эслайман: унинг суҳбати саратонда сой шабадасидай салқин, унинг билгичлиги кўз илғамас уфқ, ақли ва дидн дарёдай теран, тинимсиз, шоирона: унинг кенгашлари доноларга хос, унинг умр йўли ўзи бир китоб...

...Ғафур Ғулом қалам меҳнатида ўхшаши кам. Янги дунё шеъриятининг бешиги бошида турганлардан бири, ўзбек шеъриятини поғонама-поғона жаҳон минбарига кўтарганлардан бири Ғафур Ғулом бўлади. Унинг шундоқ шеърлари борки, уларнинг ҳар қайсиси ўзича бир давр, бир дунё, бир кашф, бир санъат, бир чўққидир. Ғафур Ғулом етакчи шоир, устоз шоир. Унинг созида фақат Ғафурга хос жаранг, фақат ўзига хос авж, фақат унга хос барқ бор, йўсин бор. Шеъриятда Ғафур Ғулом мактаби ҳам ҳозир саналган фазилатларнинг бирлик нуқтаси, авж нуқтасидир. Ҳа, филдай чўнг, билимлиликда аллома ва қаламкашликда шоири замон эди Ғафур оға! Ҳар қалай, анов-манов тўрт қаламкаш бажаргудай асар тахлаб кетди-да! Тўрт қаламкаш зўрға

У билан бир гал суҳбатдош бўлган қўноқ (ким бўлмасин) кейин ҳамма вақт суҳбатини қўмсаб юрарди.

...Улуғ Навоий юбилейига тайёргарлик кезлари эди. Москвадан Владимир Державин, Лев Пеньковский каби таржимонлар келишгану, Навоий достонларининг таржимаси бошланган эди. Лев Пеньковский негадир, нашриёт билан келишолмай қолгани, қайтиб кетмоқчи бўлгани ўша кунйёқ Ғафур оғага ҳам маълум бўлди. Ёзувчилар уйида Лев Пеньковский учраб қолди. Ғафур оға уни излаб келган бўлса керак, дарров гап қотди:

— Ҳа, нима бўлди, собираешься домой?

Лев Пеньковский оғзи очилиб, тушунмай турар ва менга мўлт-мўлт боқар эди. Мен таржима қилдим:

— Ғафур Ғулом говорит, что вы потомок Навои, — дедим мен. Оғзимга шу гап тушди, қаранг, Лев Пеньковский бир зумда ўзга тусда ярқираб кетди, оғзи қулоғида:

— Ғафур ака величает меня потомком Навои. Я останусь!

Шундан кейин Ғафур Ғулом ва таржимон бошлашиб нашриётга кетишди, шарт-шароит таржимон кўнглидагидек бўлди.

Маълумки, Лев Пеньковский Навоийни рус тилига ағдарганлардан энг яхшилари, энг инсофлилари қаторида. Ғафур Ғуломнинг бир оғиз ним ҳазил, ним жиддий сўзи сабаб бўлди-ю,

МИРТЕМИР

ЎТ НАФАС...

бажаргудай шеър, ҳикоя, поэма, қисса, ҳажв ва таржималар, тағин очерклар, мақолалар, адабий ўйлар...

Эсда қолгулик, давр овози деса арзигулик шеърлар: «Соғиниш», «Сен етим эмассан», «Бизнинг кўчада ҳам...», «Вақт» каби, ундан олдинроқ битилган «Кўкан»дек поэмалар, Машраб, Отоий, улуғ Навоий ҳақидаги мақолаларини эслайлик. Ғафур оға тағин шунча асар яратиши мумкин эди-ю...

Қалбан бадавлат, маънавий дунёси бой одам эди Ғафур Ғулом. Суҳбати сахий, жондош, вақти-вақти билан ўзидан кичикларга туртки ва маслаҳатини аямас бир фазилати бор эди. Нечоғли кўнгилчан ва дилкаш бўлса, ўшанчалик ловуллоқ, ҳам ғазабли, ҳам кекли эди. Ёш боладай ишонувчан, жангчидай беаёв. Ким бўлмасин, қусур ва нодонлигини юзига айтар ва ўзи ҳам ўз навбатида камчилигини пайқаб қолса, (одам камчиликсиз бўлмас эмиш) узр айтар, шундоқ мард ва ўзбаки танти эди. Унинг шу салобат, шу мақом авжида туриб, ўзидан кичиклардан илтижо билан кечирим сўраганларини кўрганман. Унинг шу салобат, шу мақом чўққисида туриб, ўзидан кичиклар ижодини кўкларга кўтарганини биламан. Ғафур Ғулом катта адабиёт йўлига етаклаб чиққан қаламкашлар оз эмас!

Мен Ғафур Ғулом билан талай гурунгларда, тўйларда, йиғинларда, ҳашарларда (халқ қурилишларида), сафарда ва меҳмондорчиликларда бўлганман. У ҳаётни билар, одамларни билар эди, одоб ва удумдан тўла хабардор: шеваларини билар, қардош тилларни билар: туркман дуч келса — туркман, татар учраса — татар, Нозим Ҳикмат келса — турк, қозоқ рўбарў бўлса — қозоқ, тожик даврасида — тожик. Алексей Сурков кўриниб қолса, ё меҳмон бўлса — рус... Нечоғли мунис, нечоғли мушфиқ, ҳозиржавоб, хуштаъб, хушчақчақ, ҳазилкаш, (ҳаммаси ўз ўрнида) суҳбати қойилмақом, сидқидил дўст...

«Потомок Навои» Лев Пеньковскийнинг лақаби бўлиб қолди.

Улуғ Ватан уруши тугай деб қолган вақтлар эди, чамамда. Ғафур Ғулом Ёзувчилар уйида дуч келиб, бизни уйига олиб кетди:

— Биринчи январь ҳам бўсағада. Юринг, бир байрам шеъри ёзайлик, — деди у. Кетдик. Собир Абдулла, Уйғун ва мен. Қор шундоқ ёғмоқда, чор-атроф оқ шойи рўмолда. Қалин қор яхши кўкламдан даракчи. Тўртовлон янги йил ва эртанги зафар ҳақида шеър ёзишга бел боғладик. Мазмун ва шакл аниқ. Рубоий. Албатта Ғафур оға онабоши. Аввал ҳар ким ўзича ёзиб, чизиб, тузатиб, кейин бир ипга тиздик. Аввал Собир Абдулла котиб бўлди, у чарчаган маҳал котиблик менга ўтди. Ғафур Ғулом ҳаммага лақаб таққанидек, мени ҳам бу илтифотидан четда қолдирган эмас.

— Чувир от, — деди менга, — адабиётимизнинг чувир отисан. Кўчир, ула, қўш, оқла — эпақага келтиргин.

Учови сулайиб, ухлаб қолишди-ю, мен чувир отлик қилиб, кўчирдим, оқладим, эпақага келтирдим. Қантдек шеър бўлди. Янги йил кечаси мен тўртовлон номидан радиода ўқидим. Дарров қўнғироқ — дўст-ёрга маъқул. Эртаси «Қизил Ўзбекистон»да пайдо бўлди — ярқираб пайдо бўлди. Ўша шеър ҳам Ғафур оға архивида бўлиши турган гап. Ишонаман.

Ғафур Ғулом ўзбек халқининг ўлмас ўғилларидан. Ҳамид Олимжон вафотининг бир йиллигида ўқиган марсиямда шу сатрлар оғага етиб борганлигини кўзларида чақнаган учқунларда кўргандим:

...Йўлбарсдай ўкириб келади
яёв,
Ўзингдай билағон, ҳақгўй,
дил чўғли.
Ўзингдай дилкашу, довқалб,
беаёв,
Ғулом оқсоқолнинг ўтнафас
ўғли!

Шоир меросидан қатралар

Совет замонасининг оташин куйчиси, коммунист-санъаткор, Ленин мукофоти лауреати Ғафур Ғуломдан улкан адабий мерос қолди. Унинг асарлари ҳар бир хонадонимизнинг китоб жавонлари тўрида эъзозланмоқда. Шоир шеърлари халқ тилига тушиб, дилига муҳрланиб, ёд бўлиб кетган. Халқимиз ўз куйчисининг порлоқ хотирасини ҳеч қачон унутмайди. Ўтган йили шоир туғилган куннинг 70 йиллиги республикамиз жамоатчилиги томонидан кенг нишонланган эди. Бугун эса Ватанимиз пойтахти — Москва шаҳрида шоир хотирасига бағишланган катта ижодий кеча ўтказилади. Унда Москва шаҳри жамоатчилиги вакилларидан ташқари кўп миллатли совет адабиёти ва санъатининг қатор арбоблари, шоирнинг дўстлари, ўзбекистонлик адиблар группаси ҳам иштирок этади.

Ҳаётлигидаёқ шоирнинг ўнлаб китобларидан ташқари республика «Фан» ҳамда адабиёт ва санъат нашриётлари томонидан бир неча марта кўп жилдли асарлари босилиб чиққан эди. Лекин бу нашрларда улуғ адибимиз мероси тўла қамраб олинмаган. Унинг ўтган ўн йилликлар кундалик матбуотида, аввалги китобларидаги талай асарлар бу жилдларга кирмай қолган.

Ғафур Ғулом адабий мероси комиссияси сўнгги йилларда катта фаолият олиб борди. Аллома санъаткорнинг ўн жилдли асарлари мажмуаси нашр этила бошланди. Шоир номи билан аталган Тошкент Адабиёт ва санъат нашриёти ҳозиргача бу кўп жилдли мажмуанинг бештасини китобхонларга тақдим қилди. Қолган бештаси эса нашрга ҳозирланмоқда. Мазкур ўн жилдли асарлари Ғ. Ғулом ижодий дунёсининг ғоят кенг ва ранг-баранг уфқлари билан ўқувчиларни атрофлича таништиради. Унда шоирнинг маълум ва машҳур асарларидан ташқари шахсий архивида сақланган деярли барча қўлёзмалари, бир вақтлар матбуот саҳифаси юзини кўрган, аммо китобларига кирмай қолган асарлари ҳам эълон қилинмоқда.

Ҳурматли газетхон! Қуйида сизга тақдим этилаётган шеърлар ҳам ҳали матбуотда босилмаган ва биз юқорида эслаган ўн жилдли мажмуадан қатралардир.

Ғафур ҒУЛОМ

БИЗНИНГ ҚИЗЛАР

Бор бўлсин совет юрти,
Ер саҳнида бўстондир.
Озодлик талаб бўлган
Халқлар ичра достондир.
Ўз бахти, ўз иқболи,
Ўз эркида қизлармиз.
Юрган йўлимиз порлоқ
Меҳнат-ла чароғондир.
Илму-фан билимларга
Қалбимиз тўла кондир.

Гулларга тўлиб-тошсин
Бизнинг бу чаман доим,
Кундан-кунга бўл кўркам,
Яшна-яшнагин доим.
Тинчликда омон бўлсин
Ғолиб бу Ватан доим,
Бор бўлсин совет юрти
Ер саҳнида бўстондир.
Бу юртда озод инсон
Бахт боғига боғбондир.

Шон бирлан, шараф бирлан
Эрта кеч камолимиз.
Меҳнатлан, илм бирлан
Порлайди жамолимиз.
Ҳар лаҳза бўлур равшан
Гулдек юзи олимиз.
Бор бўлсин совет юрти,
Ер саҳнида бўстондир.
Бу юртда озод инсон
Бахт боғига боғбондир.

* * *

Кўзингдан кўзларингсиз бу кўнгилда асли ёз ўлмас,
Қиё боқмоқ билан кўз сурмаси кўзларда оз ўлмас.

Муҳаббат риштаси бирлан кўнгиллар қолди дастингда,
Хиноли қўл билан черт, бўлмаса бу ришта соз ўлмас.

Қаро қош худди қалдирғоч қанотидек қилур парвоз,
Учар ғоз қарға бўлмас, қарға юз машқ бирла ғоз ўлмас.

Чаман бағрингда ўсган олмаларга гард қўндирма,
Чўзилмак бирла ҳар ётнинг анга дасти дароз ўлмас.

Лабингдин лаъли жоми бахтли бўлмас дўст базмида.
Лабинг лаъли, Ғуломий, айт, нечукким сарфароз ўлмас!

* * *

Аввалбаҳор эди, ер эди сабзапўш,
Тоғ лола жомида шабнам қиларди нўш,
Сир чайқалиб оқар эди, тўлқинда минг хуруш,
Олам китобин аҳтариб мен кезар эдим.

Уфқимда ранглардан юз талош эди,
Ўнгимда нағмалар-ла диллар харош эди,
Ҳар бир чечакнинг менга бу кун сири фош эди,
Энг яхши шеър учун мен интизор эдим.

Ишқ тешаси уволмиш бу Фарҳод тоғида,
Бир катта шаҳар — Ширин боғ тоғ соғида,
Бу шаҳар Хўжанддур, у тарих дудоғида,
Мадҳиясига шеър учун тоғлар қазар эдим.

Аввалбаҳор эди, мен тоғда дарбадар,
Гуллар ари оёғига тўкмакда эди зар,
Бир водийга чиқиб қолибон анда бехабар,
Андишадан аҳлга маконлар тузар эдим.

Дарё оқарди чайқалиб, қирғоқда — қўй-қўзи,
Ўлчак эмас эди саноққа саноқ сўзи,
Мен билмадимки, номи нима чорва колхози,
Бу бизники ва сизники — яхши сезар эдим.

Билдимки, тоғу шаҳру, наҳру бу қўтан,
Меҳнат элига совға қилибсан улуғ Ватан,
Бир нашъага қўмилди бу тоғ бирла бу чаман,
Олдим қаламни, шаънига бир шеър ёзар эдим.

Суратда: Ғафур Ғулом (ўнгдан биринчи) ижодкор дўстлари — Зулфия, Уйғун, Темур Фаттоҳ ва Асқад Мухторлар даврасида.

ЧЕТ ЭЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

А. А. ГРОМИКО АҚШ ПРЕЗИДЕНТИ Р. НИКСОН БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

ВАШИНГТОН, 12 апрель. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико бугун Оқ уйда АҚШ Президенти Р. Никсон билан учрашди.

Суҳбат давомида Совет—Америка муносабатларининг асосий масалалари ва актуал халқаро проблемалар хусусида фикрлашиб олинди. Президент Р. Никсоннинг Совет Иттифоқига қиладиган визитига доир масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Амалий ва конструктив руҳда ўтган суҳбатда АҚШ Давлат секретари Г. Киссинжер ва СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин иштирок этдилар.

А. А. ГРОМИКО Г. КИССИНЖЕР БИЛАН УЧРАШДИ

ВАШИНГТОН, 13 апрель. (ТАСС). АҚШ Давлат секретари Г. Киссинжер КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико шарафига кеча нонушта зиёфат берди.

Зиёфат вақтида А. А. Громико билан Г. Киссинжер ўртасида амалий суҳбат бўлиб ўтди. Суҳбат чоғида кўпгина масалалар, шу жумладан стратегик қурол-яроғларни чеклашга, Яқин Шарқдаги можарони бартараф этишга ва Европа хавфсизлигига доир масалалар муҳокама қилинди.

Совет томонидан — СССРнинг АҚШдаги элчиси А. Ф. Добринин ва СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси Г. М. Корниенко; Америка томонидан — Давлат секретарининг биринчи ўринбосари К. Раш, давлат департаментининг маслаҳатчиси Х. Сонненфелдт, давлат секретарининг ўринбосари А. Хартман зиёфатда ҳозир бўлдилар ва суҳбатда иштирок этдилар.

ХАРОБАЛАР ВА ОРЗУ-УМИДЛАР

Бола ерга энгашганича Сувайш шаҳрининг ғарб томонидаги Исроил ҳарбий лагери томон югуриб борарди. Унинг қўлтиғида каттагина қоғоз тугунча ҳам бор. У лагерни ўраб турган тиканли симлар олдига келди-да, тугунчани очиб, унинг ичидаги нарсаларни олиб пастга итқита бошлади. Бу бензинга шимдирилган пахталар эди. У шу ондаёқ чўнтагидан гугурт олиб чақиб уларни ёқабошлади. Бола бечора хаёлида гўё бу ўт бутун Сувайшни ўраб олган лагерни йўқ қилиб юборади, деб ўйлаган бўлса керак.

Ўлим шу заҳотиёқ унинг ёқасидан тутди. Бирданига ўт олган аланганинг қизил тилларига бир зумгина маҳлиё бўлган боланинг кўксини ўқ тешиб ўтди. У юз тубан ерга йиқилди. Қутирган солдатлар уни кетма-кет ўққа тута бошладилар.

Бола танасининг ўзидан 50 дан ортиқ ўқ қолдиқлари олинди. Бу боланинг ким эканлиги, исми нималиги шу пайтгача маълум бўлмади. Чунки бундай болалар жуда кўп, Сувайшнинг қаҳрамон ҳимоячилари орасида ном-нишонсиз қурбон бўлган болалар анчагина эди. Февраль ойининг бошларида тугаган юз кунлик қамал даврида бундай фожиали воқеалар жуда кўп бўлган.

Сионистлар пропагандаси ҳақиқий аҳволни яширган ҳолда Сувайш шаҳри Исроил армиясининг қўлида деб шовқин-сурон кўтарган бўлса ҳам, аслида агрессорлар шаҳарнинг ғарбий қисмидан ҳатто бир неча юз метрдан у ёққа ўтолмаган эдилар. Халқ кўнгиллилари душманнинг танклари ва бронемашиналарини ёндириб юбордилар, шаҳарнинг бурчак-бурчакларидаги кварталларига кириб олган пиёда аскарларини ер билан яксон қилиб ташладилар. Сувайшнинг кўчаларида ҳозир ҳам исроилликларнинг ёндирилган, ўт ва тутундан қорайиб кетган танклари ва бронемашиналарининг мудҳиш гавдаси шаҳарнинг маълум ва номаълум ҳимоячилари, унинг аҳолиси ва солдатларининг жасорати рамзи сифатида кўзга ташланиб туради. Миср ҳукуматининг қарорига биноан бу шаҳарнинг марказида унинг ҳимоячилари хотирасига мармар обида тикланади.

Ҳозир бу ерга мамлакатнинг ички районларига кўчирилган аҳоли қайтиб келмоқда. Улар ўзлари юрган кўчаларни, ўзлари яшаган уйларини тополмай қийналмоқдалар. Ғиштлари нураган, ойналари синиб кетган ва қандайдир мўъжиза билан омон қолган биргина бинода губернаторлик бошқармаларининг бўлимлари ишлаб турибди. Бу ерда сўнгги отишмалар тугаши биланоқ шаҳарни тиклашга киришилди, у ердаги ишларни йўлга қўйиш борасида амалий чоралар белгилана бошланди.

— Биринчи навбатда, — дейди Сувайш губернатори Муҳаммад Бадавий ал Холий, — шаҳарнинг электр таъминотини йўлга қўйишга киришдик, чунки у Мисрнинг бошқа районлари билан алоқани йўлга қўйишда ғоятда зарур эди. Йўлларни ремонт этмоқ, кўчаларни тозаламоқ, зовурларни тўлдирмоқликни кечиктирмаслигимиз зарур эди. Бизни ичимлик сув билан таъминловчи Исмоилия — Сувайш каналини тиклашда яна ҳам кўпроқ меҳнат қилишга тўғри келаётир. Чунки, исроилликлар бу каналнн қисман бузиб, кўп жойларини тупроқ билан кўмиб юборишган. Бу билан улар шаҳар халқини ташналикда қийнаб, ҳимоячиларнинг иродасини синдирмоқчи бўлишган. Биз Сувайшнинг яна тинч, осойишта бўлиши учун, ундан яна шарқираб сув оқиши учун бутун кучимизни сафарбар этамиз. Озиқ-овқат ва саноат моллари магазинлари тўла ишга тушиб кетди. Муваққат электр тармоғи яхши ишлаб турибди, ошхона ва медицина пунктлари аллақачонлар иш бошлаб юборган.

Шаҳардаги камчиликларни бартараф этишда бизга ёшлар яхши кўмак бермоқдалар. Шаҳарга турли томонлардан келган ёшларнинг қурилиш батальонлари қизғин иш олиб бормоқдалар. Улар орасида электриклар, водопроводчилар, шоферлар, бульдозерчилар бор.

Бизнинг олдимизда Сувайшнинг барча саноат корхоналарини тиклаш вазифаси турибди, биринчи галда биз нефтни қайта ишлаш заводини, кимёвий ўғитлар заводини ишга туширишимиз зарур. Портга бориладиган йўлларнинг остидаги миналарни олиб ташлашимиз керак. Чунки, тезроқ бу ерда ҳам кемалар қатновини йўлга қўйиш лозим.

Биз шунга қатъий ишонамизки, Сувайш тез орада яна аввалгисидек гўзал ва гавжум бўлиб кетади. Чунки, дўстларимизнинг кўмаги ва мадади бундан далолат бериб турибди. Ҳар куни Мисрнинг турли томонларидан, дўст мамлакатлардан турли-туман зарур ёрдам олиб турибмиз.

— Шаҳарни тиклаш ва ривожлантиришнинг келажак учун мўлжалланган режаси, — деб давом этди губернатор, — саккиз йилга мўлжалланган. Бу орада транспорт ва аҳолига хизмат кўрсатиш тўла йўлга қўйилади, бузилган биноларнинг қадди тикланади, шаҳардаги ҳамма саноат корхоналари тўла ишга туширилади. Шаҳарнинг шарқий қисми ер ости транспорти йўли орқали ғарбий қисми билан бирлаштирилади. Сувайш саноатини ривожлантиришга, денгиз портини қайтадан жиҳозлашга алоҳида эътибор берилади.

...Биз худди сув бўйида, қирғоқда турибмиз. Шаҳарга аста-секин оқшом чўка бошлади. Қаердадир, ҳар ҳолда бизга яқин жойда, одамларнинг гурунги, хушчақчақ кулгиси, қувноқ қўшиғи эшитилди. Булар ишдан қайтаётган ремонтчилар ва сапёрлар экан. Улар сувга чўккан кемаларни тортиб олишмоқда, порт атрофини миналардан тозаламоқдалар.

Сувайш каналининг қирғоқларида яна тинчлик, осойишта ҳаёт ҳукм сурабошлади.

В. ШЧЕННИКОВ,
АПН мухбири.

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ХАЛҚАРО СЕМИНАРИ

БАҒДОД, 13 апрель. (ТАСС). Бу ерда араб мамлакатлари ўқитувчилари федерацияси ташкил этган халқаро ўқитувчилар семинари очилди. Семинарда ўқув программаларини тузиш масалалари, шунингдек маорифни ривожлантиришда ўқитувчилар союзларининг роли масалалари муҳокама қилинмоқда.

Семинарда Жаҳон касаба союзлари федерацияси, Халқаро демократик хотин-қизлар федерацияси, Осиё, Африка, Европа ва Америкадаги мамлакатлар ўқитувчилари делегациялари, шу жумладан совет ўқитувчилари делегацияси қатнашмоқда.

УСТОЗ ҲАҚИДА СЎЗ

ШУКРУЛЛО

Ўзбекнинг томини тамошо
қилинг,
Байрам байроғидек ясатган
бошин.
Ҳеч қандай уста ҳам тўқий
олмайди
Оламнинг бунчалик атлас-
қумошин.

Нақадар равон, нақадар гўзал, нақадар ҳаётий сатрлар, бу тўрт йўл шеърни ўқиган ҳар бир кишининг кўз олдига баҳор фаслида лола ва чучмўмалар очилган ўзбекларнинг сомон шувоқ томларидан тортиб, деҳқонлар эндигина кўчиб чиққан боғларнинг қамиш бўғот шийпонларигача, қадимги ўзбек маҳаллалари-ю, эски Тошкентнинг бутун манзараси, бутун бир давр архитектураси яққол намоён бўлади.

Бу Ғафур Ғулом сатрлари. Бу сатрлар унинг китобларида йўқ.

Бугун азиз устозим Ғафур Ғуломнинг туғилганига 71 йил тўлаётган кунида у киши билан бўлган суҳбатларни, кечирган дамларимни кўз олдимга яна бир бор келтириб, юқоридаги сатрларни хаёлан эсладим. Агар янглишмасам, бу шеър 1948 йилнинг апрель ойида Ғафур акамнинг эски маҳалласини айланиб чиқаётган вақтимизда бирданига завқ билан оғзаки айтилган эди.

Ғафур ака билан тез-тез учрашиб турар эдик. Чунки мен ёзган шеърларимни даставвал Ғафур акага ўқиб берар эдим, у кишининг назаридан ўтказардим. Эрталаб барвақт туриш Ғафур акага одат эди. Шунинг учун тунда битказган шеърларимни азонлаб олиб борар эдим. Буни сезган Ғафур ака, сўфи азон айтмасдан йўлга чиқиб қолибсиз Эмчиев, (менинг отам эмчи бўлган, Ғафур акам кўп маҳаллари ҳазиллашиб мени отамнинг касби билан чақирар эди) шеър ёзилган деймаң, қани дарров ўқий қол, дер эдилар. Бирга ўқишардик. Айрим жойларини ўз қўллари билан таҳрир қилар эди. Шеъримни тўлатиш учун янги фикрлар айтарди. Янги-янги сатрлар ёзиб, шеъримга қўшар эди. Ғафур Ғулом шогирдлардан борини аямайдиган, жуда меҳрибон, сахий, ўртоқдек яқин эди. Шунинг учунми, Саид Аҳмад ҳам, Мирмуҳсин ҳам, Рамз Бобожон ҳам, Ҳамид Ғулому Шуҳрат ҳам кўпинча шу ерда учрашиб турар эдик. Бу учрашув шеърхонликка, мушоирага айланиб кетар эди. Ғафур акам эътибор билан ҳаммамизни тинглаб якун чиқарар эди. Саид Аҳмад шоир эмас, шунинг учун қатордан хато бўлмай деб баъзан ҳикояларини ҳам ўқиб бергани ҳали ёдимда. Бу даргоҳ фақат шоирлар учунгина эмас, ёш ҳикоянавистлар ҳам, драматург, таржимонларнинг ҳам маслаҳат жойи эди. Чамамда, бу уйга ҳаммадан кўпроқ мен борар эдим. Чунки фақат шеър ёзган кунларимда эмас, шеър ёзолмай қолган чоғларимда ҳам Ғафур ака билан бирга бўлишга ҳаракат қилар эдим. Ғафур аканинг шеър ўқимаган, шеър билан сўзлашмаган вақти ҳаётида деярли бўлган эмас десам лоф ҳам, хато ҳам бўлмайди. Назаримда, Ғафур Ғуломнинг бутун вужудидан шеър ёғилиб тургандек туюлар эди. У мени шеър ёзишга ундарди. Бир неча шеърларим шу хонадонда ёзилган. Чунки унинг ҳар бир суҳбатида — оила даврасидами, улфатлар орасидами, машина ёки пиёда кетаётганимиздами, қаерда бўлмасин, ҳамманинг ҳам хаёлига кела бермайдиган бирорта янги гап топиш мумкин бўлар эди. Ғафур ака буларни ўзи сезармиди ёки йўқми, унча-мунча ҳикмат у кишининг чўнтагидан тушиб кета берар эди. Шундай пайтларда баъзан завқимни ичимга сиғдиролмай, яхши шеър қилса бўлар экан, деб луқма ташлардим. Бу фикрим маъқул бўлгудек бўлса, баъзан ўзлари ёки бўлмаса мен шеър қилар эдим.

Бир неча шеърларимнинг ёзилишига бевосита Ғафур акам сабабчи бўлган.

1946 йил баҳор пайти эди, ёнимда Рамз Бобожон ҳам бор эди. Бешёғоч анҳорини ёқалаб кетаётган эдик. Устоз бўтана бўлиб оқаётган сувга қараб кимнингдир томонидан айтилган «Баҳор сувидан тиниқлик, бўйдоқнинг этагидан ҳалоллик кутма» гапини эслаб, айқириб оқаётган анҳор орқали бизнинг ёшларимиз ҳақида ажойиб шеър ёзса бўлар экан, икковларинг бир ўйлаб кўрларингчи, бўлмаса, мен ўзим чиройли шеър қиламан, деб қолдилар. Бу менга янги шеър учун бир туртки бўлди. Шеър туғила бошлади. Эртасигаёқ барвақт Ғафур аканинг уйларига бориб, қуйидаги шеърни ўқиб бердим:

Шарросдан юз ювди мудроқ
дарахтлар,
Гул чирой кўрсатиб яшнади.
Баҳор...
Азамат тоғларни ошиб, айқириб,
Пишқириб оқади малла тўн
анҳор.
Умримни баҳорга қиёс
этгулик,
Анҳордек қудратли шижоатим
бор.
Аммо, фикрим лойқа хаёлат-
лардан,
Ифлос тўлқинлардан халос,
беғубор.

Шеър Ғафур акамга маъқул бўлди. Шеърингдан менинг нафасим сезилиб турсин деб, шеърга «этгулик» сўзини киритиб қўйдилар.

Ғафур акам кўпинча менга тегажоғли қилиб, тушиб кетган бир-иккита тишимни ҳазил қилар эдилар. Сиртдан қараганда, бу ҳазилдек туюлса, аммо негизида тиш орқали унча-мунчанинг хаёлига келмаган фалсафа, қанча-қанча ҳаётий масалалар, нафосат, баднафслик, ҳалоллик ва айрим нарсаларга кишиларнинг муносабатлари очилиб, бутунлай ижтимоий моҳият касб этарди. Шу ҳазил сабаб бўлиб 1962 йилда ёзилган «Тиш ва она» шеърим вужудга келди. Ғафур акамга ўқиб бердим. Шу куниёқ устоз менга жавоб тариқасида ўзининг «Тишларинг тушибди десам, Шукрулло», деган шеърини ёзиб ташлади. Бу шеър фақат тиш ҳақида бўлмай, сиёсий ва фалсафий шеър ҳам бўлиб қолди.

Мен Ғафур аканинг отадек меҳрибонлигини ҳам, устозлик жабрини ҳам кўп тотганман. Ҳамма шеърни ҳам у кишига маъқул қилиб бўлмасди. Баъзан, шеърларни ўқиб туриб, ғижимлаб, шу ҳам шеър бўлдими, деб отиб юборган пайтлари ҳам бўлган. У шеърни мен ҳам қайтиб олмаганман, хотирамда ҳам йўқ.

Кунлардан бир кун Ғафур ака менга Шайх Саъдий ва Бедилларни ўқиб таржима қилиб тушунтириб берарди. Мен унга, таржима қилиб қўя қолсангиз бўлмайдими, дедим. У мийиғида бир кулиб, кейин чимирилиб: «Буларни таржима қилиш учун тилни билишнинг ўзи кифоя қилмайди, уларнинг буюклигини ўқувчиларга етказиш учун нозик фикрларини илғаб, ифода қилиб бериш ҳам шарт. Уларни ранжитиб қўйишдан қўрқаман», дедилар. Ғафур аканинг устозларга ҳурмати ҳам шундай ибратли эди.

Архивимда алоҳида бир папка шеърлар сақланади. Булар устоз таҳрир қилган шеърлар. Айрим шеърларимга ҳусн бўлган бир неча сатрларни ўз қўли билан ёзиб берган. Мана, масалан:

Ҳатто қувонибди қўғирмоч
қилиб,
Тишлаган вақтимда унинг
сийнасин.
Менга боқим бўлмай, энди
ҳаётдан
Топар бўлди дея ўз насибасин.
(«Тиш ва она» шеъридан).

Яна бир мисол:

Ариқ бўйидаги чимлар устида,
Яшил бахмалдаги ёқутдай
ёниқ.
(«Жийда» шеъридан).

Бундай сатрларни мен яна келтиришим мумкин. Ғафур акам энг яхши фикрларини, маслаҳатларини шогирдларидан аямаган. Устозлар меҳнатини иқрор қилмоқ, тан олмоқ бу — ҳеч вақт ўзини пастга уриш эмас, балки фахр бўлмоғи керак.

1974 йил, 11 апрель.

ОЗУҚА МЎЛ БЎЛАДИ

ДЎСТЛИК. Ленин номли совхоз деҳқонлари чорвачиликнинг мустаҳкам ем-хашак базасини яратиш мақсадида алмашлаб экишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Бунинг учун минг гектар майдонга беда, маккажўхори ва хашаки лавлаги аралаштириб экилди. 50 гектар ерга беда билан аралаштириб экилган судан ўти ва ўттиз гектар кунгабоқар ҳам майса бўлиб қолди.

Совхоз чорвадорлари бу экинларнинг дастлабки парваришини бошлаб юбориш учун тракторларга культиваторларни тиркашмоқда.

Мустаҳкам озуқа базаси сут ва гўшт маҳсулотларининг янада кўпайтирилишини таъминлайди. Ўтган йили 185 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 2861 литрдан сут соғиб олинган эди. Бу йил сигирларнинг сони 260 бошга етказилди. «Оқ чашма» ижодкорлари ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сут миқдорини 3 минг литрга етказиш мақсадида меҳнат қилишяпти.

МУЗЕЙ—ЮБИЛЕЙГА

Бухоро область ўлкашунослик музейи янги экспонатлар билан тўлдирилди. Бу ерда пайдо бўлган янги бўлимлар ва стендлар Бухоро революциясини тайёрлаш ва уни ўтказиш ҳақида, Совет ҳокимиятининг ғалабаси тўғрисида, Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасини эълон қилган Ўзбекистон Советларининг I съезди ҳақида ҳикоя қилади. Бухоро ўлкашунослик музейи Ўзбекистондаги кекса музейлардан бири ҳисобланади. «Бухоро ахбори» газетаси 1922 йилда ёзганидек, амир ҳокимияти ағдариб ташланганидан сўнг икки йил ўтгач ташкил этилган музейда ҳозир 30 мингдан ортиқ қимматли экспонат бор. Бу ерда бошқа ўлкалардан келтирилган нодир экспонатлар—бақтрия давлатининг (IV аср) тангалари, Шарқ шоирлари ва мутафаккирларидан Низомий Ганжавий, Мирзо Абдулқодир Бедил, Ҳофиз Шерозий, Фузулий китобларининг асл қўлёзмалари, тожик шоири ва давлат арбоби Аҳмад Донишнинг нодир асарлари бор.

Музей экспонатлари М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев раҳбарлигидаги Қизил Армиянинг Бухоро ва Ўрта Осиё халқларини амир зулмидан озод қилиши тўғрисида, Бутуниттифоқ оқсоқоли Михаил Иванович Калининнинг Бухорога келиши ҳақида ҳикоя қилади.

Музейда ёш рассомлар ва ҳайкалтарошларнинг, металл, ганч, ёғоч ўймакорлиги халқ усталарининг асарларидан иборат бир қанча янги виставкалар очиш мўлжалланади. Бухоро области саноати, қишлоқ хўжалиги, фани ва маданиятининг ривожланиши тўғрисида ҳикоя қилувчи виставкаларнинг экспозицияси ҳам янгиланади.

ЎЗБЕКИСТОН Ахборот

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎЗТАГ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР.

ЭЛЕКТРОН МАСЛАҲАТЧИ

ЯНГИЕР. «Голодностепстрой» бошқармасида электрон-ҳисоблаш машинаси ишлай бошлади. Бу ерга кўриқ ердаги юзлаб қурилиш майдонларидаги ишнинг аҳволи тўғрисида маълумотлар келиб туради. Электрон-ҳисоблаш машинаси бир неча секунд ичида биринчи навбатда турган ишларни аниқлайди. Кучларни қандай жойлаштириш кераклиги, қандай материалларни қаерга ва қачон етказиб беришни айтиб туради. Электрон-ҳисоблаш машинаси ер қазувчи отрядларга, қурилиш бригадаларига ва ҳатто панель ташувчи машиналарга ҳам топшириқларни тузиб беради.

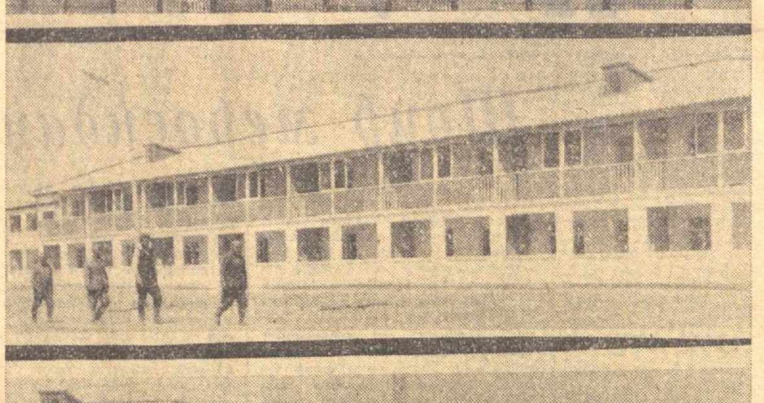

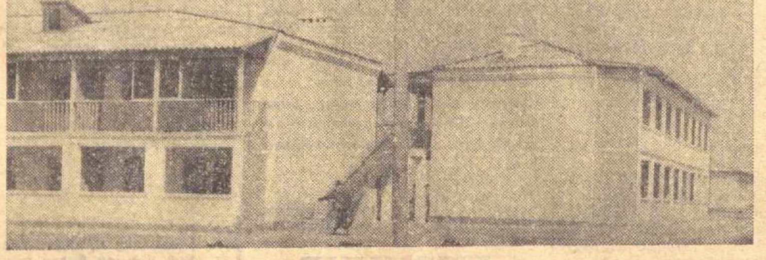

ҚАРШИ ЖАМОЛИ

ҚАШҚАДАРЁ. Бу суратлар Қарши районидаги Чўли Бегимқулов номидаги янгидан ташкил этилган 9-совхоздан олинган. Унда қуриб фойдаланишга топширилган мактаб ва уй-жой биноларининг кўриниши тасвирланган.

А. Тўраев фотолари.

Солдат МАКТУБЛАРИ

БУРЧИМИЗНИ ОҚЛАЙМИЗ

Андижонлик Раҳмон Каримов билан Фозил Асронов Совет Армияси сафига чақирилганига тўққиз ой бўлди. Шу вақт ичида улар ўзига хос йўлни босиб ўтишди. Р. Каримов кичик командирлар тайёрлаш курсини битириб, кичик сержант унвонини олди ва бўлинма командирлигига тайинланди. Ҳозир у бутун куч ва билимини ёш солдатларни тарбиялашга, уларнинг жанговар маҳоратини оширишга сарфламоқда.

Фозил Асронов ҳам ўз бурчини ўташда бошқаларга намуна бўляпти. Аъло хизматлари учун билдирилган ташаккурномалар йигирмадан ошиб кетди. Унинг камтарлиги, ҳалоллиги, орқада қолувчиларга самимий ёрдами обрўсига-обрў қўшмоқда.

А. ТУРҒУНОВ, сержант.

БИЗНИНГ КОМАНДИР

Лейтенант Холмурод Тошпўлатовни сапёрлар ротаси солдатлари жуда ҳурмат қиладилар. Бунинг сабаби бор. Взвод командири Х. Тошпўлатов солдатларга билимини, тажрибасини ўргатиш учун вақтини аямайди. Шунинг учун ҳам у бошчилик қилаётган взвод илғор бўлинмалар қаторидан жой олди.

А. ЖУРАЕВ, оддий солдат.

ҒАЙРАТЛИ ЙИГИТЛАР

Биз гражданлик бурчимизни бажариш учун яқиндагина армия сафига келган эдик. Шунга ҳам бир ярим йилдан ошди. Шу вақт ичида бутун кучимизни ҳарбий билимларни эгаллашга ва сиёсий савиямизни оширишга сарфламоқдамиз. Яқинда аъло хизматлари учун ўзбек йигитларидан А. Усмонов, И. Сиддиқов, Л. Қўчқоров, Р. Қамбаров ва Н. Эшонқуловларга Совет Армияси аълочиси унвони берилди. Бу эса жанговар ва сиёсий тайёргарлик пешқадамларига берилган юксак баҳо эди.

А. КАРОМОВ.

МЕҲНАТ САМАРАСИ

Ёшгина офицер дарёга қараган дераза олдида машғулотларга тайёргарлик кўриб ўтирибди. Бўлажак машғулотлар программасини тузиб бўлгач, унинг қандай ўтишини бирма-бир кўз олдига келтирди. Шундан сўнггина дам олишга ўтирди.

Шу пайт эшик очилиб, хонага солдат югуриб кирди.

— Ўртоқ лейтенант, тревога!

Лейтенант Содиқов ҳарбий машиналар паркига югуради. «Яхши, — деб ўйлайди у югуриб кетар экан, — машиналарнинг ғувиллаши эшитиляпти. Демак, ҳаммаси жойида. Вақтчи? Тўрт минут ўтибди!».

Командир машина паркига етиб келганда ҳамма ўз жанговар постини эгаллаган, фақат бўлинмаларнинг командирлари доклад қилиш учун кутиб туришган эди.

— Ўртоқ лейтенант, — батальон командирининг овози эшитилди. — Жуда соз, взводнинг баҳоси «аъло». Бориб дам олишингиз мумкин.

Лейтенант Содиқов командирлик қилаётган взвод жанговар тайёргарликда биринчи ўринда бормоқда. Аммо, бунга осонликча эришилгани йўқ. Доимий машқ қилиш, тайёрланиш... Солдат ҳар қандай шароитда ҳам аниқ ва пухта ҳаракат қилишга ўргангунга қадар неча-неча километр йўл босади, чиниқади. Аминжон Содиқов ҳам ўз взводини аълочилар сафига олиб чиққунча озмунча меҳнат қилмади. Энди у ўз меҳнати самарасини кўриб, ич-ичидан қувоняпти.

А. ШЕВЧЕНКО, капитан

* * *

Шунингдек, Совет Армияси сафида хизмат қилаётган ўзбекистонлик солдатлардан Б. Ниёзов, Т. Уроқов, У. Раҳматов, А. Қобилов, М. Йўлдошев, А. Нуриддинов, О. Аҳмадалиев, Т. Аҳмедов, С. Абдураҳимов, Қ. Гулметов, Ж. Раҳимов, А. Раҳимов, Ш. Шунуров, Х. Ҳайитов ва бошқалар ўз жанговар дўстларининг ҳарбий техникани эгаллашдаги муваффақиятлари ҳақида редакцияга хабарлар юборганлар.

ОТАЛАР ЖАСОРАТИ—ФАРЗАНДЛАР МЕРОСИ

ЎЛИМГА ТИК БОҚИБ...

ОХУНБОБОЕВ ОҚ ЙЎЛ ТИЛАДИ ◆ ЕТТИ КУНДАН СЎНГ ◆ ОДЕРДА ОЛИНГАН ОРДЕНЛАР ◆ ЭЛЧИГА ЎЛИМ ЙЎҚ ◆ НЕМИС ШАҲРИНИНГ ЎЗБЕК КОМЕНДАНТИ.

Қишлоқ ёняпти... Ҳа, фашистлар Бранденбург — Берлин томон чекинаётиб, немис қишлоғига ўт қўйиб қочишган. Бутун бир қишлоқ бурқсиб, аланга олиб, ловуллаб ёняпти, қора-сарғиш тутун бамисоли булутдек сузиб юрибди. Уйлар, саройлар ўт ичида, чақалоқлар чинқириб йиғлашади, кўчанинг ҳар икки томонидан қийчув, Гитлер капут, деган овозлар эшитилади. Тутун кўзларни ачитади, баъзи тор кўчаларда одам-одамни таниб бўлмайди.

Олтмиш тўққизинчи армиянинг 153-полки Бранденбург — Берлин томонга ошиқарди. Лекин гитлерчилар ёндириб кетган немис қишлоғини четлаб ўтиш мумкин эмасди. Одамларни қутқариш учун бир бўлинмани шу ерда қолдиришга қарор қилинди. Бу, офицер Неъматжон Ҳожибобоев бўлинмасининг чекига тушди. Бўлинма ихтиёрига ўт ўчириш машиналари билан бирга, битта тўп ҳам берилди.

Қишлоқ этагидан кичик дарё ўтган. Жангчилар махсус кийимларда ўт ўчиришга киришдилар. Бучи кўрган маҳаллий аҳоли ҳам уларга кўмаклашди. Бўлинма тушга яқин ўтни ўчириб бўлди, лекин бунга осонликча эришилмади. Икки жангчи олов билан олишув пайтида ҳалок бўлди. Бўлинма топшириқни белгиланган муддатда уддалади. Қишлоқ аҳолисидан бир неча киши куйиб кетган эди. Қариялар, гўдаклар саросимага тушиб, қочолмаганди. Уларни совет жангчилари ўлимдан асраб қолишди.

Олов ўчирилганидан сўнг ҳам тутун бурқсиб қишлоқ узра сузиб юрар, қандайдир бир мотам бўлаётганлигидан далолат берарди. Лекин ўз инига ўзи ўт қўйиб қочган фрицлар бепарво кўринарди. Буни Ҳожибобоев командирлик қилган бўлинма жангчилари ўша заҳотиёқ сезишди. Чунки солдатларимиз полкка етиб олиш учун йўлга тушганларида дарё соҳилидан ўқлар визиллаб учиб кела бошлади. Булар яшириниб ётган гитлерчилар эди.

Бўлинма шу ернинг ўзидаёқ мудофаага ўтди. Немислар улар устига бостириб киришга ҳайиқишди шекилли, қирғоқда туриб отишмани кучайтиришди. Кичик бўлинманинг ҳужумга ўтишга имконият йўқ эди. Қандай қилиб бўлса ҳам, бу ердан бирор қарич ҳам орқага чекинмаслик керак. Бўлинма командири Неъматжон Ҳожибобоев қуролдошларига ана шундай кўрсатма берди. Кечгача милтиқлар қарсиллаб турди, автоматлар аҳён-аҳёнда бир «сайраб» қўярди.

Қош қорайгач, бизникилар икки кишини разведкага юборишди. Маълум бўлишича, дарё қирғоғида немисларнинг бетондан қурилган ДЗОТи бор экан. Унинг тўрт томонидан тўртта амбразура очилган. Амбразураларга пулемётлар ўрнатилган. Бўлинмадаги 20 та жангчи билан бу ерни қўлга киритиш жуда мушкул.

— Тонготаргача кутамиз! — деди Неъматжон Ҳожибобоев. — Элчи юбориб таслим бўлишга таклиф этамиз. Бошқа иложи йўқ. Бутун бир Германияси тиз чўкиб, тавбасига таянаётган дақиқаларда шу кичик группаси бўйин эгмай иложи қанча?!

Шундай қилишди ҳам. Тонг отиб қуёш энди кўтарилаётганда қаёқдандир генерал Колпакчи келиб қолди.

— Ўз қишлоғининг кулини ўзлари кўкка совурмоқчи бўлибди-да, ярамаслар, — деди генерал жангчилар билан саломлашаркан. — Яхшиям, буларнинг бахтига совет жангчилари бор экан.

Ҳа, совет жангчилари инсонпарвар кишилар. Улар ҳеч кимга ёмонликни раво кўрмайдилар. Кули-кеча немис қишлоғини, одамларини оловдан қутқазиб қолганликлари ҳам бунга гувоҳ. Бироқ, фашистлар буни тушунишни истамаяпти. Қирғоққа писиниб олиб, халоскорлардан қасос олишмоқчи. Ҳожибобоев ана шулар ҳақида генералга юрагини очиб гапирди.

— Қандай таклифингиз бор? — сўради генерал.

— Тўрт кишидан иборат элчиларни юборсак, таслим бўлса-бўлди, хоҳламаса ўзларидан кўришсин.

Бу таклиф генералга маъқул бўлди. Қишлоқ қарияларидан иккита немис деҳқонини чақиришди. Бўлинмада яҳудий миллатига мансуб бир жангчи бор эди. У немис тилини ҳам худди рус тилидек яхши биларди. Уни ҳам элчилар сафига қўшиб, Неъматжон Ҳожибобоев бошчилигида немислар ишғол қилиб турган ДЗОТга юборишди.

— Биз элчи — вакил бўлиб келдик, — деди офицер Ҳожибобоев немис солдатларининг катта командирига. — Таслим бўлишга таклиф этамиз!

— Йўқ, таслим бўлмаймиз! — деди катта офицер кўзларини ўйнатиб. — Сизларни эса, отиб ташлаймиз.

— Элчига ўлим йўқ! — деди иккала немис деҳқони бараварига. — Буларни отиб ташласанглар қишлоғимиздагиларнинг ҳоли не кечади!

— Биз ўлимдан қўрқмаймиз. Аксинча ўлимга тик боқамиз. Ҳаммамизни отиб ташлай олмайсанлар! Биз — 200 миллионга яқин кишимиз.

Ўзбек йигити Неъматжон Ҳожибобоевнинг бу қатъий сўзлари немис офицерларининг кўксига найза каби қадалгандек бўлди. Улар нима дейишни билмай, бир-бирларига узоқ тикилиб қолишди. Шунда Ҳожибобоев тағин таклиф қилди:

— Қўмондонлик ярим соат вақт беради. Тезроқ маслаҳатлашиб олинглар! Бўлмаса...

Фашистлар яна бир-бирларига маънодор қараб олишди. Яна нималардир деб бадур-будур қилишди. Ҳалиги катта офицер қўлидаги соатига бир қаради-да, қатъий оҳангда бундай деди:

— Қўмондонингизга бориб айтинг, таслим бўлмаймиз!—Шундай деди-ю, эшикни очиб Ҳожибобоевни, қуролдош дўсти — яҳудий жангчини ва иккита немис деҳқонини қўйиб юборди.

Балки, фашист офицерлари «буларни ўлдирсак, қишлоқда турган совет жангчилари аҳолини қириб ташлар», деб ўйлагандир. Йўқ, Ҳожибобоевлар ўлимга тик боққан гвардиячилар эди. Улар душман қўлида қурбон бўлгани билан бошқа жангчиларимиз қишлоқдаги немисларга зарар етказмаслигини яхши билишарди.

Неъматжон Ҳожибобоев бўлган воқеани батафсил гапириб бергач, генерал Колпакчи тўп командирига буйруқ берди:

— ДЗОТга қарата ўт оч!

Биринчи снаряд шундоққина ДЗОТнинг ёнгинасида портлади. Иккинчи снарядни отиб улгурмасдан гитлерчилар ички оқ кўйлакларини йиртиб, милтиқларининг найзаларига илиб, ялов қилиб ДЗОТдан бирин-кетин чиқа бошлади.

— Асирларни қабул қилиб ол!— деди генерал ҳаяжонланиб.

...Бу, учқўрғонлик капитан Неъматжон Ҳожибобоевнинг Улуғ Ватан уруши фронтларидаги жанговар фаолиятидан бир лавҳа, холос. У уруш давомида қанчадан-қанча сўқмоқларни жанглар билан босиб ўтди, қанчадан-қанча тенгсиз жангларда иштирок этиб, мардлик, матонат ва жасорат намуналарини кўрсатди. Неъматжон фронтга кетаётганида унга ва шерикларига Йўлдош ота Охунбобоевнинг ўзи оқ йўл тилаб қолган эди. Солдатларни бўйсира қилиб, саралаш пайтида Йўлдош ота унинг рўпарасида бир лаҳза тўхтаб: «Ҳақиқий паҳлавонга ўхшайсан, ўғлим, олгин, лекин олдирма», деб яхши истак билдирган эди. Ўшанда ёш Неъматжоннинг кўкси тоғдек кўтарилганди.

Урушнинг еттинчи кунида Неъматжон чап оёғидан яраланди. Дала госпиталида даволаниб чиққач, яна фронтга жўнади. Москва остоналарида, Курск ва Белгород учун бўлган юзма-юз олишувларда, найзабозликда, Белоруссия тупроғида душманга қирон келтирди. Варшава учун бўлган қонли тўқнашувларда алоҳида ўрнак кўрсатди, Висла ҳамда Одер дарёларини қон билан кечиб ўтди. Эльба соҳилларига гвардиячи қисмлар составида биринчилар қатори етиб борди. Бу орада унга тегишли орденлар ҳам кўпайиб қолган экан. Учинчи даражали «Шуҳрат» ордени ёнига бир йўла иккита Қизил Юлдуз ордени қўшилди. Одер дарёсини жанг қилиб кечиб ўтиб, юқорида тилга олинган немис қишлоғига етиб келиб, немис фашистларидан халос этганлиги учун яна Қизил Юлдуз ордени билан тақдирланди. Бранденбург оша Берлинга етиб, уни ишғол этишда ҳаммага ўрнак бўлгани, алоҳида мардлик намуналарини кўрсатганлиги, қўмондонликнинг махсус топшириғини аъло даражада адо этганлиги учун капитан Неъматжон Ҳожибобоев Александр Невский ордени билан мукофотланди.

Уруш тамом бўлиши биланоқ Неъматжон Ҳожибобоевни Германиянинг Виссин шаҳрига ҳарбий комендант қилиб тайинлашди. У шаҳарда тартиб ўрнатди, аҳоли ўртасида жуда катта сиёсий тушунтириш ишлари олиб борди...

...Неъматжон ака Ҳожибобоев тинч қурилишда ҳам қаҳрамонлик кўрсатиб меҳнат қилаётир. Наманган область Учқўрғон районидаги 5-механизациялашган кўчма колонна қурувчилари ўртасида у алоҳида кўзга ташланади, ўзининг ҳалол ва фидокорона меҳнати билан кўпчиликнинг оғзига тушган. Шундайларга жон садқа бўлса!

Самад ҚОДИРОВ, Миршароф МУҲСИМОВ.

Суратда: Неъматжон ҲОЖИБОБОЕВ.

ШАҲАР ТЕМАСИДА

МУДРОҚ СОАТЛАР

Пойтахтимизнинг барча завод-фабрикалари, фирма ва идораларига кираверишда осма соатларга кўзингиз тушади. Бу яхши, албатта. Лекин шаҳар аҳолисини ранжитаётган нарса, ана шу осма соатларнинг тўғри юрмаслиги, ёки тўхтаб қолишидадир.

Москвалик меҳмон Жанна Сисоева бундай дейди:

— Поезддан тушганимизда вокзал соати роппа-роса тўққиз эди. Троллейбусда революция ҳиёбонига келдик. Пушкин кўчасидаги соат 12 ни кўрсатиб турибди. Москва вақти билан «Буратино» кафесига кириб овқатланганимизча ярим соат вақт ўтди, ҳалиги соат ҳамон 12 ни кўрсатарди. Тошкент меҳмонхонасига келдик. Бу ердаги катта бинога осиб қўйилган соат эса Тошкент вақтидан 15 минут орқада қолган эди.

Меҳмоннинг гапида жон бор. Биз «Қизил тонг» фирмаси дарвозасидаги соат олдида бир-бири билан баҳслашиб турган дўстларни учратдик. Улар ўртасидаги гап-сўзга ҳам мана шу соатнинг тўғри юрмаётганлиги сабаб. Куйбишев, Пушкин, Дзержинский кўчалари чорраҳаларидаги соатга ишониб ишга кеч қолганлар арзини кимга айтсин. Кўп қаватли уйларда яшовчилардан бири Е. Кимнинг гапини эшитинг.

— Тошкент вақтини курант соатининг бонгидан билаверар эдик. Мана бир неча кун бўлдики, курант соати бонг урмайди.

Тошкент шаҳрида кўчалар, чорраҳалар жуда кўп. Бу ерлардаги соатларга кўзингиз тушгудек бўлса, мудраб ётганлиги ва тўғри юрмаётганлигидан дилингиз хуфтон бўлади. Ажабо, бу соатларни тўғрилаб қўйиш билан ким шуғулланар экан?

И. РАҲМАТУЛЛАЕВ.

ФАН ВА ТЕХНИКА янгиликлари

ЗАРАРЛИ КЎКАТ ЙЎҚОТИЛАДИ

Биринчи қарашда безарар тим кўк кўкат кучли гидротехника иншоотларининг ашаддий душмани бўлиб чиқди. У ГРЭСга сув берувчи ҳавзаларнинг тагини зич қоплаб олади, фильтрларга тиқилиб қолиб қувур деворларига туз ўтиришига сабаб бўлади. Кўкатнинг гуллаш пайти эса электр станцияни умуман ишдан чиқариб қўйиши мумкин.

Кишинев университетининг геологлари ва Молдавия ГРЭСининг инженерлари ўз куч-қувватларини шу кўкатга қарши курашгани бирлаштирдилар. Улар шу беор кўкатнинг бир «заиф» жойини пайқаб қолдилар. Кўкат ўсишининг баъзи босқичларида сувдаги мис сульфат таркиби ошишига айниқса сезгир бўлиб қоларкан. Олимлар ва инженерлар мис сульфатни ҳавза юзига бир текис тарқатувчи мослама таклиф этдилар. Тажрибалар озгина мис сульфат сувни кўкатдан батамом тозалашини ва ҳавзадаги бошқа жониворларга, жумладан, балиқларга ҳеч бир зарар келтирмаслигини кўрсатди.

Бошқа кўкат — макрофитни йўқотиш усули ҳам самарали бўлиб чиқди. Махсус сув ости ўроғи унинг узун пояларини узиб майдалади. Уроқ катер остидан ҳавза тубини ўриб боради.

Сув кўкатларига қарши кураш янги методлари Молдавия ГРЭСи йилига 150 минг сўм тежашига имкон беради. Илгари гидротехника иншоотларини тозалашга шунча пул кетарди.

КИБЕРНЕТИКА ВА УНУМДОРЛИК

Ерни суғоришда унинг иккинчи бор шўр босишининг математик модели шу ҳодисани ниши назорати остига олишга ёрдам беради. Яқинда Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг тупроқшунослик институтида очилган тупроқ процессларини математик моделлаш лабораториясининг ходимлари шу моделни туздилар. Олимларнинг янги иши «тупроқ — сизот сув» системасига эрийдиган тузлар жилиш хусусиятларини очиб беради.

Шундай қилиб, суғориладиган ерларда унумдорликни бошқариш автоматлашган системасини яратиш борасида яна бир қадам қўйилди. Тез ишлайдиган электрон-ҳисоб машинаси шундай системанинг «юраги» бўлиб у махсус датчиклар ёрдами билан ўсимлик «иштаҳасини», ҳаво ва тупроқ намлигини, сизот сув баланд-пастлигини ва уларнинг минералланиш даражасини доимо назорат қилиб тура олади. Ҳисобдон машина олинадиган маълумотларни анализ қилиш асосида суғориш қурилмаси ва дренаж тармоғини ишга тушириб туради.

ЯНГИ ЭЛЕКТРОВОЗ

Новочеркасск электровозлик заводининг коллективи «ВЛ-80Р» маркали янги магистрал локомотив ишлаб чиқарди. У аввалги моделдан тежамли рекуператив тормозланиши билан фарқ қилади. Локомотивнинг қуввати 6520 киловатт, максимал тезлиги соатига 110 километр. Яхшиланган тормоз характеристикалари тормоз колоткалари ва вагон ғилдиракларининг едирилишини жуда камайтиришга, нишабликларда ўртача тезликни оширишга имкон беради.

Янги электровозни Бутуниттифоқ электровозсозлиқ илмий-тадқиқот институти, Бутуниттифоқ темир йўл транспорти илмий-тадқиқот институти ҳамда Саранскдаги «Электровипрямитель» заводи илмий-тадқиқот институтининг олимлари яратдилар.

(ТАСС).

БИРДАН-БИР ИЛОЖ

Адам ОХОЦКИЙ. (Польша).

Ҳажвия

У эринибгина керишди, эснади ва соатига қаради-ю, устидан совуқ сув қуйиб юборилгандай бўлди. Ўн беш минути кам саккиз. Роса саккизда у идорада бўлиши ва ишга келганлиги қайд қилинадиган дафтарга ўзининг исми-шарифини ёзиб қўйиши керак. Лекин у буларни қилишга улгура олмайди. Гарчи нонушта қилмаса ҳам. Борди-ю таксига ўтириб борса ҳам улгурмайди.

Нима қилиш керак? У бир эмас, икки огоҳлантириш олган. Агар ишга бугун ҳам кечикиб борса ишхонаси билан хайрлашишга тўғри келади.

Соатнинг миллари борган сари тезлашиб бир-бирини қувлаётгандай. Боши арининг уясига ўхшаб ғувулларди. Нима қилиш керак, нима қилиш керак?

Борди-ю?.. Бу бирдан-бир илож. Бошқа иложи йўқ... Секин, шошмасдан ваннахона томон кетди. Соқолини олди, юз-қўлини ювди. Кейин бемалол нонушта қилди, узоқ, қунт билан галстугини боғлади ва ниҳоят кўчага чиқди.

Орадан бир неча минут ўтганидан кейин эшигига «Ян Згожель. Тиш врачи, соат 15 дан 18 гача қабул қилади» деб ёзиб қўйилган уй ёнида тўхтаб қолди.

У иккинчи қаватга кўтарилди. Эшикни тақиллатди.

Уйқудан қовоғи шишган бир аёл эшикни очди.

— Мен врачга келдим. Биламан, биламан, ҳозир у қабул қилмайди. Менга бир мурувват қилинг, одатдан ташқари ҳодисалигини докторга айтсангиз. Сиздан ўтиниб сўрайман! Шундай денг, одатдан ташқари ҳодисалигини айтинг.

У диванга ўтирди-да, енгил тортгандай нафас олди.

Кабинетнинг эшиги очилди. Уйқудан қовоғи шишган врач, деди:

— Марҳамат, киринг!

У тиш врачининг креслосига ўтирди.

— Мана буниси, олдиндагиси... Ўшанисини суғуриб ташланг.

— У мутлақо соғлом тиш-ку.

— Барибир. У ҳаддан ташқари қаттиқ оғрияпти...

— Аввал рентген суратини олдириш керак.

— Ҳеч кераги йўқ. Сурат-пуратини олдириб ўтирмасдан, марҳамат қилиб бирданига суғуриб ташлайверинг.

— Ихтиёрингиз, — деди тиш врачи ва омбирини олди...

...Мана ҳаммаси ортда қолди. Бемор терга ботди. Унинг юзлари оғриқ зарбидан буришиб кетди. Булардан қатъий назар у хурсанд эди. Идорадагиларнинг бирортаси ҳам энди унга лом-мим дея олмайди.

— Энди доктор, тишимни бугун суғуриб ташлаганлигингиз тўғрисида менга битта справка ёзиб берсангиз. Сизга қанча тўлашим керак?

— Уч юз злотий.

— Уч юз? Бироқ, бу ишингиз учун юз злотий олишингизни билардим-ку.

— Тўғри, бошқа иш кунлари. Бугун дам олиш куни. Якшанба, ахир!

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✻ ТЕЛЕФОНЛАР
Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Р. 03395. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 89.